

کم کردن ناترازی مثبت؛ تمرکز مالیاتی به حقوق بگیران منفی

صفحه ۱۶

روزنامه خبری تحلیلی، دانشگاهی، صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۱۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل جدید رادیو مضمون:
روایت سال‌های جنگ

شماره مسلسل ۳۷۵۵
پخش ۵ آذر ۱۴۰۲
۱۲۰ چاپ اول، ۱۳۴۵
۱۶۰۰ پانزدهم ۲۰۲۳
شماره ۴۰۱۷

www.fdn.ir | Sun | 26 Pages

بازگشت از وطن به وطن

آزادی غرورآمیز اسرای فلسطینی که در بند صهیونیست‌ها بودند برگ افتخار مقاومت در منطقه است

جلادی که مونساد ساخت

برای درک خطر وجود اسرائیل شناخت پرویز ثابتی از ضدملی‌ترین چهره‌های امنیتی تاریخ ایران و رئیس ساواک کافی است

سفیدشویی اخیر رسانه‌های ضد ایرانی از او پشت‌پرده مالی این شبکه‌ها را روشن می‌کند

ما از انتشار این اخبار تکراری خجالت می‌کشیم

امسال کلانشهرها چند روز هوای آلوده داشته‌اند؟

حاکمان اکران

آنالیز فروش سینمای ایران چه می‌گوید؟

چه کسی فنی و حرفه‌ای را کشت؟

برخلاف ماموریت ویژه دانشگاه فنی و حرفه‌ای بررسی آخرین آمارها از بیکاری حدود ۷۸ درصدی دانش‌آموختگان این دانشگاه حکایت دارد

افتتاحیه نخستین همایش بین‌المللی طوفان الاقصی و غزه روایت‌ها و واقعیت‌ها

تبیین حمله پیروزمندان طوفان الاقصی و مظلومیت مردم غزه برای نخبگان و مردم

۶ آذر ۱۴۰۲ از ساعت ۸ تا ۱۶

دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی
دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی
دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی	دکتر امیرحسین سعیدی

محورهای همایش

اخلاق و جنگ (حقوق بشر، سازمان ملل و فلسطین)

- انسانیت و مسأله فلسطین
- ادیان ابراهیمی و مسأله فلسطین
- نقض حقوق بشر در فلسطین
- نسل‌کشی و پاکسازی نژادی در غزه
- قوانین و قطعنامه‌های بین‌المللی و رژیم صهیونیستی

دیپلماسی و تحولات غزه

- ایران و گروه‌های مقاومت
- دیپلماسی مقاومت و دیپلماسی التماس
- نقش کشورهای اسلامی در تحولات فلسطین
- غزه و امنیت ملی، منطقه‌ای و جهانی
- تأثیر عملیات طوفان الاقصی بر طرح عادی سازی روابط کشورهای عربی با اسرائیل

تصمن اسلامی و آینده فلسطین

- غزه و تمدن اسلامی
- رسانه‌ها و آینده فلسطین
- انقلاب اسلامی و آینده فلسطین
- آینده فلسطین اشغالی و غزه در ساجنگ
- قدرت‌های بزرگ و آینده فلسطین

تحوالات جاری غزه و ناگفته‌های طوفان الاقصی

- مردم‌زدگی مقاومت
- عملیات طوفان الاقصی و دفاع مشروع
- عملیات طوفان الاقصی: علت‌ها و پیامدها
- غزه و فلسطین اشغالی قبل و بعد از عملیات طوفان الاقصی
- بررسی تطبیقی ارتش‌های راهبردی عملیات طوفان الاقصی و حملات رژیم صهیونیستی به غزه

رسانه‌ها و تحولات غزه

- واقعیت‌ها و روایت‌ها
- شبکه‌های اجتماعی و جنگ غزه
- نشانه‌شناسی و نمادشناسی تحولات و جنگ غزه
- راهبردها و رویکردهای رسانه‌ها در پوشش وقایع غزه
- بازتابی صهیونیست‌ها در سریال‌ها و فیلم‌های سینمایی

تهران: انتهای بلوار ارتش - خیابان شهید سوهانسی
مجمع دانشگاهی و لایحه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی - (درپ شرقی) سالن همایش غدیر

هابرماس و خلسه علوم انسانی

جنس گفت‌وگو آزاد بوده است؟ یا ترازی قانا بخشی از کنش عقلانی صهیونیست‌ها بوده است؟ آواره‌سازی چند میلیون فلسطینی و ترک اجباری موطن‌شان چطور؟ عدم تعهد به همه تعهدات بین‌المللی چطور؟ عمل نکردن به توافق اسلو و... جزئی از مانیفست حوزه عمومی است؟ منطقی هیچ فردی در عرصه عمومی صاحب امتیاز ویژه‌ای نیست، در قیاس امکانات زیستی شهرک‌نشینان و اهالی زندان رویاز غزه هم کار می‌کند یا نه؟

اینجا بخشی از پرسش‌هایی است که می‌توان از جناب هابرماس در پایان عمر فلسفی‌اش پرسید، خصوصاً در دانشگاه‌های ایران که در حوزه ارتباطات آن مکتب فرانکفورت و گفت‌وگو انتقادی سال‌هاست تدریس می‌شود. در دانشگاه‌های ایران که رساله‌ای به نفع تجزیه‌طلبی در آن نوشته و دفاع می‌شود نباید پرسش از هابرماس کار سختی باشد، در چنین دانشگاهی عجیب است که هیچ جریان نیرومندی از اساتید یا فارغ‌التحصیلان یا دانشجویان علیه این تضاد بزرگ راه نمی‌افتد و هیچ استاد روزنامه‌نگاری‌ای به جناب هابرماس نامه نمی‌نویسد که جناب فیلسوف در همین ماجرای غزه ۲۰۲۳ تا این لحظه حداقل ۶۵ خبرنگار کشته شده‌اند، حتی اگر جان ۱۴۰۰ فلسطینی برایتان مهم نیست کاش حداقل به حرمت عرصه عمومی و آن همه شعاری که در باره رسانه و حکومت‌ها داده‌اید یک استثنا قائل می‌شدید و در این یک فقره نشری به صهیونیست‌ها هم می‌زدید. کاش یک نفر محترمانه برای ثبت در تاریخ می‌نوشت که چطور با این بیانیه افشاح قید اخلاقی زیستن و همه آن فلسفه بافتن‌ها را دود کرده‌اید و به هوا فرستاده‌اید.

شاید هابرماس در جامعه‌ای زیست می‌کند که اخلاقی زیستن برای دانشمندان درجه یکش هم ناممکن است، اما در جامعه ما چطور؟ در دانشگاه ایرانی چطور؟ روشنفکر ایرانی که تاریخش تاریخ جوانمردی و مروت و قنوت است، چطور؟ اگر دانشمندان و اندیشمندان علوم انسانی، صحنه‌ای به این واضحی را می‌بینند و چیزی نمی‌گویند که اوایل‌ها این عاقبت طلبی، اگر هم از بعضی آن زمان‌شناسانی که هم‌زمان با کشته شدن فلسطینی‌ها در توئل‌های غزه، مساله‌شان چند تار مو در توئل‌های مترو است و زبان به‌کام گرفته‌اند، باز هم اوایل‌ها این اولویت‌شناسی و فهم نقطه‌ای.

محمد زعم‌زاده
جان‌سخت سردبیر

هابرماس نظریه پرداز آلمانی، حوزه عمومی را جایی حدفاصل میان حکمرانی و جامعه می‌داند که مطبوعات و دانشگاه‌ها از جمله مصادیق آن هستند. از نظر او، نظریه حوزه عمومی زمانی مورد توجه قرار می‌گیرد که سیستم حکمرانی با خلق و بسط نظریه کنش ارتباطی گفت‌وگو عقلانی را مورد توجه قرار می‌دهد. او می‌گوید در حوزه عمومی باید گفت‌وگو آزاد که شرط ضروری هرگونه کلام و کنش عقلانی است، شکل‌گیرد تا رسیدن به عقیده مشترک حاصل شود. هابرماس گفت‌وگو آزاد که هر شخصی به صورت بالقوه حق و قدرت شرکت در آن را داشته و هیچ فردی صاحب امتیاز ویژه در آن نیست را لازمه این فرآیند می‌داند. اینجا نکات اصلی نظریه هابرماس است که سال‌هاست در دانشگاه‌های ایران در گروه‌های ارتباطات و جامعه‌شناسی تدریس می‌شود.

همین جناب هابرماس چند روز قبل در بیانیه‌ای ضمن محکوم کردن عملیات حماس در ۷ اکتبر، نوشته است کسی حق ندارد اقدام اسرائیل در دفاع مشروع از خود را نسل‌کشی قلمداد کند. نقد ادعای هابرماس از دو جنبه ممکن است؛ یکی با مطالعه همین ادعا و دیگری در تطابق این گزاره با مدعیات پیشین و حوزه نظریه پردازش. آقای هابرماس نود و چند سال سن دارد و اهل کشوری است که بهانه اصلی مظلوم‌نمایی صهیونیست‌ها حاصل اقدامات همان‌هاست. او هم به فراخور مطالعاتش و هم به فراخور تجربه زیسته‌اش خیلی خوب می‌داند که تاریخ مجادلات فلسطین و اسرائیل از ۷ اکتبر ۲۰۲۳ شروع شده است. هابرماس در سال ۱۹۴۸ بیست و چندساله بوده، اما چه می‌شود که چنین چشم بر حقیقت می‌بندد؟ به جملات گزاره اول برگردیم، هابرماس در توجیه منطق تئوری اش معتقد است باید در حوزه عمومی گفت‌وگو آزاد که شرط ضروری هرگونه کنش است، شکل بگیرد. بعید است جناب هابرماس این پرسش به ذهنش نرسیده باشد که آیا چنین شرطی در تاریخ هفت دهه‌ای مناقشه فلسطین وجود داشته است یا نه؟ فاجعه صبرا و شتیلاز

صدای نخبگان، نگاه جوانان FARHIKHTEGAN

WWW.FDN.IR روزنامه فرهیختگان

farhikhteganonline

فصل جدید رادیو مضمون منتشر شد

@radiomazmoon

رادیو مضمون، کاری از گروه یادگست‌های همیشه در میان و روزنامه فرهیختگان

روایت سال‌های جنگ مضمون

آمریکایی‌ها با سهم ۳۰ درصدی از کل بازار ابررایانه‌ها بالاترین سهم را در دنیا از آن خود کرده‌اند

بازار ۲۵ میلیارد دلاری ابرکامپیوترها تا ۲۰۳۲

برخلاف ماموریت ویژه دانشگاه فنی و حرفه‌ای، بررسی آخرین آمارها از بیکاری حدود ۷۸ درصدی دانش‌آموختگان این دانشگاه حکایت دارد

چه کسی فنی و حرفه‌ای را کشت؟

رئیس سابق فنی و حرفه‌ای در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

نداشتن شغل دانشجویان فنی و حرفه‌ای به آموزش دوگانه بازمی‌گردد

نیازمند بازنگری دوباره در سرفصل‌های درسی هستیم

خبر

آموزشی، روسای واحد، شورای آموزشی استان و هیات اجرایی جذب استان‌های مبدأ و مقصد در مورد تقاضاهای نقل و انتقال در بازه زمانی مشخص شده در سامانه ساجد تمامی تقاضاهای بلا تکلیف (در انتظار بررسی) پس از اتمام مهلت تعیین شده به منزله تأیید تلقی شده و به صورت خودکار به مرحله بعد ارسال می‌شود. «فضلی تأکید کرد: پس از اتمام مهلت تعیین شده در سامانه به هیچ عنوان به مکاتبات ترتیب اثر داده نخواهد شد و کلیه امور فرآیند نقل و انتقال اعضای هیات علمی از طریق سامانه ساجد انجام خواهد شد.»

جزئیات برگزاری دوره توان‌افزایی اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد

دوره توان‌افزایی پایه‌ی اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد از روز دوشنبه ششم آذرماه به مدت یک هفته به صورت مجازی در سامانه مشکات برگزار می‌شود. این دوره توان‌افزایی که توسط معاونت توانمندسازی و ساماندهی مرکز جذب و امور هیات علمی دانشگاه آزاد از ۱۳ تا ۱۶ آذرماه به صورت مجازی برگزار خواهد شد، شامل «روش‌های نوین تدریس و آموزش از طریق حل مسأله»، «روش‌های نوین تدریس و آموزش از طریق کلاس وارونه»، «چگونگی راه‌اندازی استارت‌آپ»، «درآمدزایی از طریق همکاری با زیست‌بوم فناوری دانشگاه»، «درآمدزایی از طریق تولید محتوای دیجیتال»، «انقلاب صنعتی چهارم» و «آشنایی با قوانین مالی استارت‌آپ‌ها» است. برگزاری این دوره با اعطای گواهینامه معتبر و استحقاق پایه تشریحی همراه است. اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد برای ثبت نام می‌توانند به سامانه مشکات به نشانی <http://meshkat.iau.ir> مراجعه کنند.

نشست کارشناسان فرهنگی دانشگاه آزاد در واحد اردبیل برگزار شد

نخستین نشست یک‌روزه مدیران کل، مدیران، روسای ادارات و کارشناسان فرهنگی دانشگاه آزاد استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، زنجان و اردبیل با حضور فرزاد جهان‌بین، معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد به میزبانی واحد اردبیل برگزار شد. جهان‌بین با تأکید بر اهمیت نشست کارشناسان فرهنگی گفت: «کارشناسان «حمایت اولیه و معیت»، «نظارت و ارزیابی» و «حمایت ثانویه و الگوسازی» است. در ادامه این نشست مدیران ستادی معاونت در حوزه فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد به ارائه نظرات و پیشنهادات خود پرداختند. گفتنی است این نشست‌ها به صورت منطقه‌ای و در ۱۰ منطقه برگزار خواهد شد.

راه‌اندازی دانشکده صنعت و ساختمان در دانشگاه آزاد

محمد علی اکبری، معاون علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد در همایش مدیریت نگهداشت ساختمان با رویکرد سیستمی در واحد ساری گفت: «دانشگاه آزاد علاقه‌مند ورود به فاز اجرا در بخش‌های مهمی مانند صنعت ساختمان است. در آینده نزدیک دانشکده صنعت و ساختمان افتتاح خواهد شد و در همین راستا از افرادی که در رشته‌های مرتبط به صنعت ساختمان تحصیلاتی داشته باشند این دانشکده در شهرهای مختلف خواهند شد. «معاون علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد تصریح کرد: «در درجه اول این افراد برای کار در پروژه‌های دانشگاه آزاد به کار گرفته خواهند شد.»

وی با استقبال از پیشنهادهایی که باعث کاربردی‌تر شدن تحصیلات در صنعت ساختمان می‌شود، تأکید کرد: «گزینه هیات علمی وابسته را برای استفاده از توانایی‌های افراد خارج از دانشگاه فعال کرده‌ایم. در دانشگاه آزاد ۴۰ درصد دانشجویان در رشته فنی مهندسی شاغل به تحصیل هستند، اما حدود ۶۰ درصد از استادان در رشته‌های مهندسی فعال هستند. «علی اکبری ادامه داد: «هیچ دانشگاهی در کشور توان دانشجویی، ۱۵ جلسه را داشت این دانشگاه شبکه‌ای از دانشگاه‌هاست که در هر شهر و شهرستانی فعال است.» وی تأکید کرد: «دانشگاه آزاد از خروجی‌های این همایش استقبال خواهد کرد. همچنین ۱۶ درصد از پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی در مورد چالش‌های کشور است. از این رو دانشگاه آزاد می‌تواند به حل چالش‌های صنعت ساختمان با تکیه بر تحقیقات و هم‌فکری دانشگاهیان جهت‌دهی کند.»

تکلیف درخواست‌های بی‌پاسخ نقل و انتقال استاتید روشن شد

عزیزالله فضلی، رئیس مرکز جذب و امور هیات علمی دانشگاه آزاد گفت: «به منظور رعایت حقوق اعضای هیات علمی، درخواست استاتیدی که در کارتاویل معاون آموزشی و رئیس واحد مبدا معطل (در دست بررسی) بودند و در زمان مقرر تعیین تکلیف نشده بودند تأیید و به هیات اجرایی استان مبدأ ارسال شد. «وی اظهار کرد: «با توجه به تملک برخی از معاونان آموزشی و روسای واحدهای مبدا در اعلام نظر و حسب دستور رئیس دانشگاه آزاد مبنی بر تعیین تکلیف درخواست متقاضیان نقل و انتقال بیرون‌استانی در بازه زمانی مشخص شده تمامی تقاضاهای بلا تکلیف (در انتظار بررسی) در کارتاویل معاونان آموزشی و روسای واحدهای مبدا در نیمسال دوم ۱۴۰۳-۱۴۰۲ که بعد از بازه زمانی مشخص شده همچنان بلا تکلیف بودند به منزله تأیید تلقی شده و به صورت خودکار به مرحله بعد ارسال شد.» رئیس مرکز جذب و امور هیات علمی دانشگاه آزاد ادامه داد: «همچنین در ادامه فرآیند نقل و انتقال اعضای هیات علمی در صورت عدم اعطای نظر معاونان

داد: «در روز دوم همایش پیشگامان راهی ما مسئولان بسیج دانشجویی را که همان سه هزار نفر بودند متناسب با رشته‌های تحصیلی شان به ۱۲ گروه تقسیم کردیم و جلساتی را با نزدیک به ۱۳ مسئول مختلف اعم از وزیر کار، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزیر بهداشت، وزیر آموزش و پرورش و ... برگزار کردند. البته یکی از این گروه‌ها که رشته تحصیلی هم در تقسیم‌بندی آنها چندان تأثیر نداشت، شامل مسئول بسیج دانشگاه‌ها می‌شد که نزدیک به ۵۰۰ نفر بوده و با توجه به اینکه مسائل‌شان دانشگاهی و ملی بود، جلسه‌ای را داخل سازمان بسیج با وزیر علوم و معاون اول رئیس‌جمهور برگزار کردند.»

دبیر شورای تبیین مواضع بسیج دانشجویی اظهار داشت: «با توجه به فرمایش سال گذشته مقام معظم رهبری مبنی بر اینکه دانشجویان با مسائل کشور باید هماهنگ شده تا بتوانند در حل آنها کمک کنند، در ابتدای هر جلسه که در حضور برخی از وزرا، برخی دیگر از معاونان و یک جلسه هم با یکی از مسئولان قوه قضائیه برگزار شد، پیرامون چالش‌ها و نظام مسائل کشور و ظرفیت دانشجویان برای حل آنها به گفت‌وگو پرداختند. البته در ادامه جلسات دانشجویان بسیجی هم متناسب با ارائه‌های مسئولان، سوالات و مطالباتی را طرح کردند. مجموعاً ۱۳ گروه دانشجویی، ۱۵ جلسه را داشت که یکی از جلسات ما با حضور دو مسئول برگزار شد و نتایج خوبی را هم به همراه داشته است.»

نراقی گفت: «اتفاق مثبتی که در این جلسات رخ داد، این بود که دانشجویان ما با نظام مسائل کشور آشنا شده و فرمان رهبری در این زمینه که دانشجویان باید با این مشکلات هم‌راستا شوند، محقق شد. البته این اتفاق به دو دلیل اراده دانشجویان و اهتمام مسئولان رخ داد و این جلسات هم از طریق شورای اطلاع‌رسانی دولت هماهنگ و برگزار شده بود. این جلسه بسیاری می‌تواند کمک‌کننده باشد که مطالبه‌گری تشکلات دانشجویی قوی‌تری شده و پیشنهادات ثمربخش‌تری هم ارائه شود. البته اگر همکاری‌ها بهتر شود قطعاً می‌توان این جنس جلسات را بیشتر کرده و سرعت حرکت رویه جلوی کشور افزایش یابد. «او بیان داشت: «با توجه به نقشی که تشکلات دانشجویی به عنوان حلقه واسط بین مردم و مسئولان ایفا می‌کنند، این‌گونه جلسات باعث می‌شود مسئولان هم از این طریق بی‌واسطه مسائل مردم را شنیده و بتوانند اتفاقات بهتری را رقم بزنند. البته باید بگویم که عمده مطالبات دانشجویان پیرامون مسائل تخصصی وزارتخانه‌ها و بخشی هم مربوط به شرایط کشور و مرتبط با خود وزارتخانه‌ها بود.»

دبیر شورای تبیین مواضع بسیج دانشجویی خاطر نشان کرد: «فهم ما این است در کشور باید جهاد پیشرفت اتفاق بیفتد، چرا که این مسأله بسیار اهمیت داشته و یکی از ارکانی که این مهم را رقم می‌زند، دانشگاه است. همچنین همواره شاهد این هستیم که دشمن به دنبال تعطیل کردن دانشگاه‌ها و گاه سرعت حرکت رویه جلوی دانشگاه‌ها بوده است. برای اینکه دانشگاه‌ها نقش آفرینی جدی داشته باشند ما نیازمند برخی مقدمات هستیم که از جمله آن می‌توان به شناخت نسبت به مسائل کشور اشاره کرد. اگر این اتفاق رخ دهد می‌توان کنش‌هایی را نسبت به آن داشت و حتماً مؤثرتر خواهد بود. در شرایط فعلی کشور باید جهاد همه‌جانبه‌ای برای حل مسائل اتفاق بیفتد و قطعاً اولین گام برای رسیدن به جهاد پیشرفت را وظیفه بسیج دانشجویی می‌دانیم که با برگزاری این‌گونه جلسات، این جهاد به بهترین شکل ممکن اتفاق می‌افتد.»

سراسر کشور با تأکید بر اینکه در نسل کنونی بسیجیان نیز امثال شهید چمران‌ها و قاسم سلیمانی‌ها وجود دارند، گفت: «بارها شاهد بودیم که در حوادث طبیعی گروه‌های جهادی و بسیج با از خودگذشتگی در لحظات ابتدایی در کنار مردم حضور داشته‌اند که چنین ایثارگری‌هایی یادآور فداکاری‌های شهید است.» او با بیان اینکه کلیه‌واژه‌هایی همانند بسیج و مقاومت به برکت وجود امام خمینی (ره) در ادبیات نظام بین‌الملل راه یافته است، افزود: «مکتب بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی با گفتمان علوی، فرهنگ حسینی، اقتصاد مقاومتی و بالمشکر بسیجی توانسته است چنان لره‌ای بر نظام سلطه بیفکند که هیچ اسلحه و تسلیحات نظامی توانایی مقابله با آن را ندارد.» وی خاطر نشان کرد: «شاهد آن هستیم که ایثارگری شهید فهمیده در خرمشهر، امروز در غزه و در جنگ مقابل رژیم کورک‌کش صهیونیستی نیز اتفاق می‌افتد که این فرهنگ و روش را امام خمینی (ره) در جهان ایجاد کردند.»

مرجعیت علمی در ایران به ثب رسیده است

محمدعلی زلفی‌گل، وزیر علوم هم در دیداری که با دانشجویان بسیجی داشت، گفت: «چهار دانشمند یک درصد بین‌المللی در سال ۲۰۰۴ داشتیم که این تعداد در سال ۲۰۲۲ به ۸۴۱ و در سال ۲۰۲۳ به حدود ۹۲۰ نفر افزایش یافت. این مرجعیت علمی باعث افتخار جمهوری اسلامی است. دانشمندان دو درصد ما ۲۱۴۱ نفر هستند؛ این یعنی مرجعیت علمی جمهوری اسلامی ایران تثبیت شده است. در دیپلماسی علمی ۲۵ درصد تولیدات علمی ایران با مشارکت بین‌المللی است.»

او ادامه داد: «به‌پایه تشریحی اعضای هیات علمی را از ۶ به ۶۰ رساندیم و کاری کردیم که عضو هیات علمی همیشه انگیزه برای تلاش کردن داشته باشد. البته رسیدن به این امتیازات کار سختی خواهد بود. همچنین آیین‌نامه دانشجویان سرآمد را هم برای اولین بار تدوین و ابلاغ کردیم.»

دبیر شورای تبیین مواضع بسیج دانشجویی: در شرایط امروز کشور نیازمند تحقق جهاد پیشرفت از سوی بسیج هستیم

محسن نراقی، دبیر شورای تبیین مواضع بسیج دانشجویی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره برنامه‌هایی که به مناسبت بسیج دانشجویی برگزار شده است، گفت: «برنامه دوم آذر هر ساله از سوی بسیج دانشجویی به عنوان گرامیداشت سالروز صدور تشکیل بسیج دانشجویی و طلبه، برگزار می‌شود که سال گذشته، به صورت استانی این برنامه را داشتیم اما امسال بنا به ملاحظاتی این برنامه که تجدید بیعت دانشجویان بسیجی با رهبر انقلاب بود، به صورت متمرکز در تهران برگزار شد. ما یک همایش دوازده روزه را تحت عنوان «پیشگامان رهایی» در دوم آذرماه در حرم امام خمینی داشتیم که در آن سه هزار نفر از مسئولان بسیج دانشجویی دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها به همراه هزار نفر از طلاب بسیجی جلسه‌ای را در این همایش برگزار کردند. همچنین رئیس بسیج مستضعفین، رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، نماینده رهبری در مجموعه سپاه و برخی از فرماندهان لشکری و کشوری هم در آن همایش حضور داشته و رئیس‌جمهور هم در بخشی از مراسم صحبت کرد.» او با بیان اینکه عصر همان روز جلسه‌ای پیرامون راهبردهای بسیج دانشجویی در ایام پیش‌پیش‌رو با حضور رئیس سازمان بسیج دانشجویی برگزار شد، ادامه

فرهیختگان دانشگاه

شماره ۱۴۲، شماره ۲۰۱۷، WWW.FDN.IR

دبیر شورای تبیین مواضع بسیج دانشجویی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

نیازمند جهاد پیشرفت برای سرعت بخشیدن به حرکت کشور هستیم

معاون علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد خبر داد

راه‌اندازی دانشکده صنعت و ساختمان در دانشگاه آزاد

با اعلام رئیس مرکز جذب و امور هیات علمی دانشگاه آزاد

تکلیف درخواست‌های بی‌پاسخ نقل و انتقال استاتید روشن شد

دبیر شورای تبیین مواضع بسیج دانشجویی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

نیازمند جهاد پیشرفت برای سرعت بخشیدن به حرکت کشور هستیم

بسیج وظیفه برداشتن اولین گام در جهاد پیشرفت را برعهده دارد

زهرا رضانی خبرنگار گروه دانشگاه

۲۵ سال از صدور فرمان بنیانگذار انقلاب برای تشکیل بسیج دانشجویی به عنوان یکی از تشکلاتی وابسته به سازمان بسیج مستضعفین می‌گذرد. بیش از سه دهه‌ای که در آن فعالیت‌های مختلفی از سوی دانشجویان بسیجی از برگزاری اردوهای جهادی برای آبادی مناطق محروم گرفته تا حضور در بحران‌هایی مانند همه‌گیری کرونا صورت گرفته است. هر ساله در دوم آذرماه برنامه‌های گوناگونی برای گرامیداشت تشکیل بسیج دانشجویی در سطح کشور برگزار شده اما اسال همایش دانشجویی پیشگامان رهایی به صورت ملی و در تهران برگزار شد تا از این طریق فعالان بسیج دانشجویی بتوانند دغدغه‌ها و مطالبات خود را به گوش مسئولان بخش‌های مختلف کشور برسانند. از نشست روسای بسیج دانشجویی کشور با محمدعلی زلفی‌گل، وزیر علوم و محمد مخبر، معاون اول رئیس‌جمهور که برگزار شد، رئیس‌جمهور نیز در گردهمایی سراسری مسئولان بسیج دانشجویی و طلاب که دوم آذرماه در حرم مطهر امام خمینی (ره) برگزار شد، حضور پیدا کرد.

تفکر بسیجی یعنی داشتن احساس مسئولیت نسبت به آینده کشور

ابراهیم رئیسی در حرم مطهر امام خمینی (ره) بسیج را یک تفکر و گفتمان و احساس مسئولیت نسبت به امروز و آینده داشتن توصیف و تصریح کرد: «بسیج آمر به همه خوبی‌ها و ناهی از همه زشتی‌ها و پلشتی‌ها و عامل ایجاد تحول است. هر جا که تفکر بسیجی در هر لباسی از دانشجویان طلبه تا یک شهروند عادی وارد شد، آنجا متحول شد؛ چه در کار و اقدام جهادی برای آبادانی و سازندگی کشور و چه در کمک‌رسانی مومنانه و چه در هنگام وقوع بلایای طبیعی و چه در دفاع مقدس، ورود تفکر بسیجی شرایط را متحول کرد.» رئیس‌جمهور با تأکید بر اینکه امروز بیش از هر زمان به تفکر بسیجی نیاز داریم و اگر کسی به این خاطر به ما بگوید که نگاه پنجاه و هفتی داریم، با افتخار می‌گویم که بله نگاه ما پنجاه و هفتی است، تصریح کرد: «نگاه تحول‌آفرین بسیج ضامن رفع مشکلات اقتصادی، ناکارآمدی نظام اداری و ایجاد یک نظام کارآمد برای اداره کشور و کمک‌کننده برای مهار آسیب‌های اجتماعی خواهد بود و همواره به تفکر بسیجی در عرصه‌های مختلف نیازمندیم. این اندیشه و تفکر بسیجی است که باور دارد به فرموده رهبر معظم انقلاب اسلامی تا قله راهی نمانده و خستگی و ناامیدی جایز نیست.»

او با بیان اینکه جامعه‌سازی قرآنی و برقراری تمدن نوین اسلامی به همت بسیجیان حتماً شش‌دنی و تحقق یافتنی است، گفت: «دولت مردمی نیز وظیفه خود می‌داند با اتکا به تفکر و اندیشه بسیجی و سایر روحیه و انگیزه جهادی و انقلابی کارها را دنبال کند. بارها نیز اعلام کرده‌ایم که اگر کسی از روحیه تحول‌خواهانه بسیجی برخوردار نیست باید از مسیر کنار رفته و راه را برای ایجاد تحول به دست نیروهای باانگیزه و تحول‌خواه برخوردار از اندیشه بسیجی باز کند.»

کلیه‌واژه بسیج در ادبیات نظام بین‌الملل راه یافته است

مخبر دزفولی، معاون اول رئیس‌جمهور در جمع مسئولان بسیج دانشجویی

برخلاف ماموریت ویژه دانشگاه فنی و حرفه‌ای بررسی آخرین آمارها از بیکاری حدود ۷۸ درصدی دانش‌آموختگان این دانشگاه حکایت دارد

چه کسی فنی و حرفه‌ای را کشت؟

فاطمه طاهری بخش خبرنگار گروه دانشگاه

اگر سیری به سایت دانشگاه فنی و حرفه‌ای بزنید، محال است که نامی از مهارت‌آموزی و اشتغال یا اشتغالزایی نیبند. این دانشگاه با

هدف ایجاد زمینه‌های اشتغال بازار کار تشکیل شده است. یکی از مهم‌ترین وظایف دانشگاه فنی و حرفه‌ای، به عنوان بازیکن اصلی زمین آموزش‌های مهارتی آموزش عالی کشور، توانمندسازی دانشجویان برای کاربرد علوم و فنون، ایجاد زمینه اشتغال در بازار کار است. همچنین این

ورگان‌های مختلف مشاهده کنیم. اما با نگاهی به آمار این دانشگاه این‌طور به نظر نمی‌رسد که بعد از ۱۲ سال توانسته باشد در بازار کار ایران تحول چندانی ایجاد کند. آماري که در ادامه به آن اشاره می‌کنیم مربوط به دانش‌آموختگان شاغل بیمه شده است.

دانشگاه

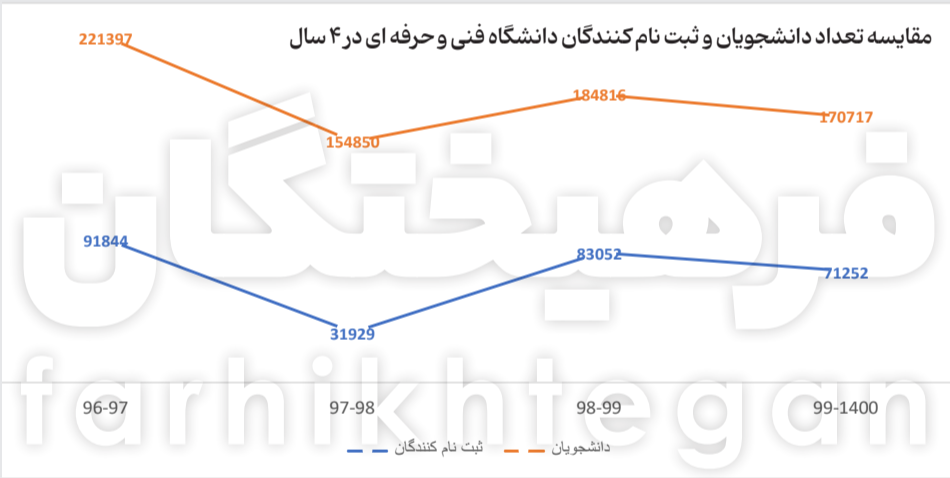
کاهش ۲۲ درصدی دانشجویان و ثبت‌نامی‌های مهارت‌آموزی فنی و حرفه‌ای

تاریخچه دانشگاه فنی و حرفه‌ای کنونی به ۵۸ سال پیش باز می‌گردد. در سال ۱۳۴۴، انستیتوی تکنولوژی ذیل وزارت فرهنگ و آموزش عالی با اسانسنامه و برای تربیت تکنسین فنی با مدرک کاردانی تأسیس شد، پس از آن مراکز تربیت معلم فنی و حرفه‌ای نیز تحت پوشش دفتر امور مدارس عالی فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش آغاز به کار کردند. در سال ۵۹ و بعد از تعطیلی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، تغییرات بنیادینی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای صورت گرفت. در سال ۶۶-۶۵، دفتر امور مدارس عالی اقدام به تربیت دبیر فنی در سطح کارشناسی ناپیوسته کرد. دانشگاه فنی و حرفه‌ای تا سال ۹۰ با عنوان مجتمع آموزش عالی پیامبر اعظم ذیل وزارت آموزش و پرورش به کار خود ادامه داد تا اینکه در همان سال و بعد از مصوبه مجلس در ذیل وزارت علوم قرار گرفت.

نسبت کاردانی و کارشناسی آن به هم ریخت و ۱۵ هزار ثبت‌نامی کاردانی و بیش از ۱۶ هزار ثبت‌نامی کارشناسی وجود داشت. مطابق آمار به نظر می‌رسد که این دانشگاه در سال تحصیلی ۹۸-۹۷، بحرانی را در بحث ثبت‌نام‌ها پشت سر گذاشته است. در سال تحصیلی بعدی تعداد ثبت‌نامی‌ها به ۸۳ هزار نفر رسید که ۵۸ هزار کاردانی و ۲۴ هزار طالب مهارت‌آموزی در مقطع کارشناسی این دانشگاه بودند. این آمار در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۹۹، به ۷۱ هزار ثبت‌نام‌کننده رسید که ۶۰ هزار نفر از آنها در مقطع کاردانی و ۱۰ هزار نفر در مقطع کارشناسی بودند و ۷۳ درصد از کل آموزش عالی را شامل می‌شدند، درحالی‌که دانشگاه بیش از ۱۸۰ واحد و دانشگاه در سرتاسر کشور دارد.

همان‌طور که می‌توان حدس زد، ترکش آمار پایین ثبت‌نامی‌های دانشگاه در نهایت به آمار جامعه دانشجویی می‌رسد. در سال تحصیلی ۹۷-۹۶، تعداد ثبت‌نامی‌ها در دانشگاه فنی و حرفه‌ای، ۲۲۱ هزار و ۳۹۷ نفر بوده است که این تعداد بیش از ۶ درصد جمعیت آموزش عالی همان سال تحصیلی محسوب می‌شود. در سال بعد با کاهش ۶۵ هزار نفری دانشجویان کاردانی و هزار نفری دانشجویان کارشناسی آمار کل به ۱۵۴ هزار نفر رسید که معادل ۴٫۶ درصد از تعداد کل دانشجویان است. در سال تحصیلی ۹۹-۹۸، تعداد دانشجویان به ۱۸۴ هزار نفر و در سال ۱۴۰۰-۹۹، آمار دانشجویان با کاهش ۱۴ هزار نفری به ۱۷۰ هزار نفر می‌رسد. در بازه چهارساله مورد بررسی ما، دانشگاه فنی و حرفه‌ای در بخش دانشجویان نیز با ریزش ۲۲ درصدی دانشجویان همراه بوده است.

در بخش ثبت‌نام‌کنندگان دانشگاه فنی و حرفه‌ای که از سال تحصیلی ۹۷-۹۶ تا ۱۴۰۰-۹۹ بررسی شده نشان می‌دهد در این بازه، تعداد ثبت‌نامی‌ها ۲۲ درصد کاهش داشته است. در سال ۹۷-۹۶، ثبت‌نام‌کنندگان و مهارت‌آموزان در دانشگاه فنی و حرفه‌ای، ۹۱ هزار نفر بودند و ۹ درصد از کل ثبت‌نام‌کنندگان آموزش عالی را تشکیل می‌دادند و نسبت کاردانی با کارشناسی این دانشگاه با هدف آن همخوانی داشت، به طوری‌که ۷۳ هزار ثبت‌نام‌کننده کاردانی و ۱۸ هزار ثبت‌نامی در مقطع کارشناسی داشتند اما در سال ۹۸-۹۷، تعداد ثبت‌نامی‌های دانشگاه به ۳۱ هزار نفر کاهش پیدا کرد که تنها ۳۹ درصد از کل ثبت‌نامی‌ها را شامل می‌شدند. همچنین

ریزش ۳۲ درصدی مدرسان در دانشگاه فنی و حرفه‌ای

دانشگاه فنی و حرفه‌ای نه تنها در بخش ثبت‌نام و دانشجویان با کاهش مواجه بوده، بلکه در بازه سه‌ساله سال‌های تحصیلی، ۹۸-۹۷ تا ۱۴۰۰-۹۹ با ریزش ۳۲ درصدی مدرسان نیز همراه بوده است. یکی از نکات قابل توجه اینکه دانشگاه فنی و حرفه‌ای با هیچ استادی برای تدریس همکاری نمی‌کند. این دانشگاه در سال ۹۸-۹۷، با دو دانشیار، ۲۱ استادیار، ۵۲۱

مربی و ۲۵ هزار و ۲۰۲ حق‌التدریس همکاری می‌کرد. این آمار در سال ۹۹-۹۸، به دو دانشیار، ۱۱۸ استادیار و ۵۲۶ مربی و ۲۰۰۰ حق‌التدریس رسیده که نسبت به سال پیش خود، پنج هزار و ۲۰۰ مدرس کاهش داشته است. در سال ۱۴۰۰-۹۹ دانشگاه فنی و حرفه‌ای با دو دانشیار، هشت استادیار و ۶۱۲ مربی و ۱۶۶۹۱ مدرس همکاری کرده است.

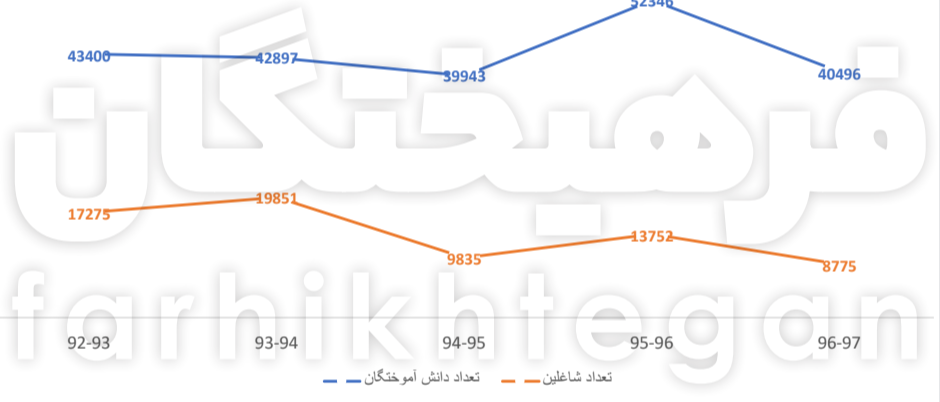
۷۸ درصد از دانش‌آموختگان فنی و حرفه‌ای بیکار هستند

دانشگاه فنی و حرفه‌ای به صورت میانگین در بازه پنج ساله، سالانه ۴۳ هزار و ۸۱۶ دانش‌آموخته داشته‌که از این میزان به صورت میانگین ۱۳ هزار و ۸۹۷ دانش‌آموخته شاغل هستند. در بازه پنج ساله تحصیلی ۹۳-۹۲ تا ۹۶-۹۵ و به صورت میانگین ۳۱٫۷ درصد از دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها شاغل شده‌اند. دانش‌آموختگان سال تحصیلی ۹۳-۹۲ این دانشگاه ۲۳ هزار و ۴۰۰ بوده‌اند که از این بین ۱۷ هزار و ۲۷۵ نفر شاغل شده‌اند. به زبان دیگر ۳۹٫۸ درصد دانش‌آموختگان شاغل محسوب می‌شدند. در این بین بیش از ۲۶ هزار و ۱۲۵ دانش‌آموخته بیکار مانده‌اند. آمار فارغ‌التحصیلان یا دانش‌آموختگان سال ۹۴-۹۳، نشان می‌دهد از ۴۲ هزار و ۸۹۷ دانش‌آموخته این سال تحصیلی، حدود ۱۹ هزار و ۸۰۰ نفر شاغل بوده‌اند. در اصل ۴۶ درصد دانش‌آموختگان شاغل بوده و ۲۳ هزار و ۴۶ دانش‌آموخته به سرنوشت بیکاری دچار شده‌اند. آمار جمعیت بیکاران فنی و حرفه‌ای در دانش‌آموختگان سال تحصیلی ۹۵-۹۴، به ۳۰ هزار و ۱۰۸ نفر می‌رسد. از بین ۳۹ هزار و ۹۴۳ دانش‌آموخته این سال، ۹ هزار و ۸۳۵ نفر شاغل شده‌اند. به عبارتی دیگر ۲۴ درصد فارغ‌التحصیلان شغلی به دست آورده‌اند.

دانشگاه فنی و حرفه‌ای به صورت میانگین در بازه پنج ساله، سالانه ۴۳ هزار و ۸۱۶ دانش‌آموخته داشته‌که از این میزان به صورت میانگین ۱۳ هزار و ۸۹۷ دانش‌آموخته شاغل هستند. در بازه پنج ساله تحصیلی ۹۳-۹۲ تا ۹۶-۹۵ و به صورت میانگین ۳۱٫۷ درصد از دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها شاغل شده‌اند. دانش‌آموختگان سال تحصیلی ۹۳-۹۲ این دانشگاه ۲۳ هزار و ۴۰۰ بوده‌اند که از این بین ۱۷ هزار و ۲۷۵ نفر شاغل شده‌اند. به زبان دیگر ۳۹٫۸ درصد دانش‌آموختگان شاغل محسوب می‌شدند. در این بین بیش از ۲۶ هزار و ۱۲۵ دانش‌آموخته بیکار مانده‌اند. آمار فارغ‌التحصیلان یا دانش‌آموختگان سال ۹۴-۹۳، نشان می‌دهد از ۴۲ هزار و ۸۹۷ دانش‌آموخته این سال تحصیلی، حدود ۱۹ هزار و ۸۰۰ نفر شاغل بوده‌اند. در اصل ۴۶ درصد دانش‌آموختگان شاغل بوده و ۲۳ هزار و ۴۶ دانش‌آموخته به سرنوشت بیکاری دچار شده‌اند. آمار جمعیت بیکاران فنی و حرفه‌ای در دانش‌آموختگان سال تحصیلی ۹۵-۹۴، به ۳۰ هزار و ۱۰۸ نفر می‌رسد. از بین ۳۹ هزار و ۹۴۳ دانش‌آموخته این سال، ۹ هزار و ۸۳۵ نفر شاغل شده‌اند. به عبارتی دیگر ۲۴ درصد فارغ‌التحصیلان شغلی به دست آورده‌اند.

دانش‌آموختگان سال ۹۶-۹۵ بیشترین تعداد فارغ‌التحصیلان در بازه پنج‌ساله با بیش از ۵۲ هزار دانش‌آموخته را شامل می‌شود. از این تعداد دانش‌آموخته ۱۳ هزار و ۷۵۲ نفر شاغل و بیش از ۳۸ هزار و ۵۰۰

اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاه فنی و حرفه‌ای در ۵ سال

فرضیه ادامه تحصیل فارغ‌التحصیلان؛ درست یا غلط؟

دانشگاهی، نبود مهارت کافی است. همان‌طور که پیش از این گفتیم آمار این دانشگاه نشان می‌دهد در آموزش مهارتی نبوده و نتیجه آن بیکار ماندن بیش از ۷۹ درصد فارغ‌التحصیلان ۹۷-۹۶ بعد از چهار سال است. همچنین اگر بخواهیم به استدلال موسسه نگاهی بیندازیم از چند جهت می‌توان این استدلال را زیر تین نقد برد. اول اینکه این پایش‌ها بعد از پنج سال از دانش‌آموختگان صورت گرفته و در این پنج سال فرد کارشناسی ناپیوسته خود را تمام کرده است. همچنین دانشجویانی که شاخه فنی و حرفه‌ای را برای تحصیل انتخاب می‌کنند، اکثراً به دنبال یادگیری مهارت و ورود به بازار کار هستند و کم پیش می‌آید که بخواهند ادامه تحصیل دهند.

در آخرین کتاب منتشر شده موسسه آموزش و پژوهش آموزش عالی، دلیلی برای آمار پایین اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاه فنی و حرفه‌ای نوشته شده است. در این کتاب آمده است «پایین بودن نسبت اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاه فنی و حرفه‌ای نیز احتمالاً به دلیل ادامه تحصیل دانش‌آموختگان این دانشگاه است، اگرچه آمار تفکیکی از فارغ‌التحصیلان سال‌های مورد بررسی ما وجود نداشت، اما می‌توان فهمید که این موضوع دلیل خوبی برای آمار ۷۰ درصدی بیکاری فارغ‌التحصیلان این دانشگاه در بازه‌ای پنج‌ساله نیست. پیش از توضیح این استدلال اشتباه، باید به این اشاره کرد که یکی از چالش‌های صنایع و شرکت‌ها در استفاده از فارغ‌التحصیلان

دانشگاه فنی و حرفه‌ای با وظیفه تربیت نیروی انسانی مواجه نبوده است

از موارد دیگری که قطعاً بر اشتغال فارغ‌التحصیلان اثرگذار است، کیفیت آموزش و چارت بندی دروس است. دانشگاه فنی و حرفه‌ای در ابتدا ذیل آموزش و پرورش بود، اما در سال ۹۱ به وزارت علوم منتقل شد و در نتیجه قوانین لازم این دانشگاه در وزارتخانه وجود نداشت. برای مثال فردی که تا پیش از این سرکلاس می‌رفت هنرآموز بود و بعد از آمدن به دانشگاه، مربی و استادیار می‌شد. اما بعد از فنی و حرفه‌ای و چه در سازمان و وزارت آموزش و پرورش در تمام اینها واقعا احتیاج به بازسازی تجهیزات و کارگاه‌ها داریم که به روز و به تعداد نیستند. این موضوع منابع مالی زیادی می‌خواهد و منابع مالی کشور به این صورت نیست که آنها بتوانند کارگاه‌ها را متناسب با نیاز روز بازسازی کنند.»

کارشناس مرکز پژوهش در این باره می‌گوید: «عمل‌آگهی این بین اتفاق افتاد و دانشگاه دیگر در حقیقت وظیفه تربیت نیروی انسانی برای آموزش و پرورش را نداشت و انجام نداد. از سمت دیگر نیز بحث ۶-۳-۳ شدن نظام آموزشی مطرح است. پیش از اینکه این نظام تغییر کند ما پیش دانشگاهی داشتیم که بچه‌های کارو دانش فنی و حرفه‌ای پیش دانشگاهی نداشتند و سال اول نیز عمومی مشترک بود و دو سال آموزش می‌دیدند. با تغییر این نظام، دوره آنها سه ساله شد. بنابراین کلیه رشته‌های مربوط به فنی و حرفه‌ای و کارودانش بازمینی شد و کتاب‌ها نیز مجدداً نوشته شدند. اما هم‌زمان با آن دوره کاردانی پیوسته که ناپیوسته شده بود دیگر دنباله آموزش خود از دبیرستان را سر نمی‌گرفتند و به دلیل جدایی از آموزش و پرورش،

در حوزه آموزش فارغ‌التحصیل متناسب با بازار کار آموزش داده نمی‌شود

نیز ۱۸۰ واحد دانشگاهی وجود دارد. تقریباً به صورت میانگین شش دانشکده و واحد در هر استان وجود دارد، در نتیجه زمانی دانشجویان به دانشگاهی در شهرها و استان خودشان می‌روند با توجه به محدودیت‌هایی که وجود دارد و همه استان‌ها همه رشته‌ها را ندارند، بنابراین دانشجویان رشته‌هایی را انتخاب می‌کنند که مطابق آرایش سزیمینی‌شان نیست و در واقع بومی‌گزینی در دانشگاه اتفاق نیفتاده است. در نهایت با مجبور به مهاجرت می‌شوند یا کار نمی‌کنند یا در رشته‌های نامرتب مشغول به کار می‌شوند.»

از چالش‌هایی که قطعاً گریبان‌گیر فارغ‌التحصیلان دانشگاه فنی و حرفه‌ای شده، عدم آمایش صحیح رشته‌ای است. به نظر می‌رسد رشته‌ها و مهارت‌ها مورد نیاز صنایع نیستند که در نتیجه آن فارغ‌التحصیل جذب بازار کار نمی‌شود. در کل رشته‌های دانشگاهی ما عرضه محور هستند و نیازسنجی بازار کاری صورت نگرفته تا افراد متناسب با اطلاعاتی که از بازار کار دارند، انتخاب رشته کنند. محبوبه محمدعلی، کارشناس فنی و حرفه‌ای مرکز پژوهش‌های مجلس درباره این موضوع توضیح می‌دهد: «عامل مهم این است که فارغ‌التحصیل متناسب با بازار کار آموزش داده نشده است. مثلاً بعد از جنگ می‌بینیم که رشته‌های فنی و مهندسی و ریاضی بسیار پرمقتضی بوده‌اند و به مرحله‌ای می‌رسیم که از مرحله اشتیاع نیز می‌گذرد و مهندس‌های بسیاری بیکار هستند و گرایش به سمت رشته‌های تجربی می‌رود و این موضوع نیز از سمت مردم اتفاق می‌افتد. هدایت شغلی و تحصیلی اتفاق نمی‌افتد که براساس آن جوان‌ها راه‌شان را پیدا کنند.»

او درباره آمایش سزیمینی و اهمیت آن در دانشگاه فنی و حرفه‌ای می‌گوید: «عامل دیگر در این بین نیز آمایش سزیمینی است. دانشگاه فنی و حرفه‌ای یکی از بزرگ‌ترین دانشگاه‌های کشور است و بیشتر از ۱۸۰ واحد و آموزشکده دارد. برخی از واحدهای دانشگاهی به اندازه وسعت دانشگاه تهران است. به دلیل این پراکندگی، در اکثر استان‌ها با توجه به اینکه ۳۱ استان داریم واحد دارد. به صورت کلی

رئیس سابق فنی‌و حرفه‌ای در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

نداشتن شغل دانشجویان فنی‌و حرفه‌ای به آموزش دوگانه بازمی‌گردد

نیازمند بازنگری دوباره در سرفصل‌های درسی هستیم

استاد است و دانشگاه فنی‌و حرفه‌ای حدوداً هزار استاد داشته و سال‌ها تجربیات مفیدی داشتند. همچنین هیات انما مصوب کرده بود که برای توانمندسازی آنها تمام اساتید جدیدالاستخدام باید یک سال در محیط واقعی کار باشند. همچنین بدون حضور در بازار کار نمی‌توانستند رسمی آزمایشی یا رسمی قطعی شوند. بخشی از اشتغال یا ارتقای اشتغال دانش‌آموختگان به مربیان بازمی‌گردد. بخش دیگری نیز به آموزش دوگانه باز می‌گردد که در کشور ما نیست. آموزش دوگانه به این معناست که برنامه آموزشی را باید در پیش بگیرند که بخشی از آن درون دانشگاه و کارگاه‌ها و آموزش‌های عملی و غیره باشد و در برنامه جدید بیش از ۶۰ درصد ساعات درسی عملی شده است.»

او با تأکید بر اینکه عملی شدن دروس فنی‌و حرفه‌ای کفایت نمی‌کند، بیان کرد: «دانشجویان باید بخشی از زمان تحصیل خود را در دانشگاه و بخش دیگری را در محیط واقعی کار بگذرانند. منظور از محیط واقعی کار، صنعت است و یا رشته‌ای که صنعت متوسط یا کوچک و یا بزرگ است. تا زمانی که در سیستم مهارتی کشور این آموزش دوآل جان‌نفتد و روی آن فکر نشود و اصلاحات لازم در برنامه درسی و در ارتباطات بین دانشگاه صورت نگیرد، بحث اشتغال حل‌شدنی نیست. یکی از چالش‌های اصلی عدم اشتغال دانشجویان فنی‌و حرفه‌ای به آموزش دوگانه بازمی‌گردد. ما اساتید را موظف کرده بودیم که یک سال بعد از اینکه فردی جذب شد، در صنعت حضور داشته باشند و کار عملی انجام دهند. این کار شرایط را برای یادگیری مهارت دانشجویی فراهم می‌کند. این فاکتور نیز در بحث اشتغال اهمیت دارد.»

اساتید دانشگاه فنی‌و حرفه‌ای باید الگوی صنعت کار باشند

رئیس سابق دانشگاه فنی‌و حرفه‌ای گفت: «اساتید باید همراهی با چنین برنامه‌ای داشته باشند و همچنین ملزم کردن اساتید فنی‌و حرفه‌ای که در آیین‌نامه هیات انما تصویب شده است را اجرا کنند تا اساتید وارد صنعت شوند و حضور مداومی در صنعت داشته باشند. بحث تجاری‌سازی و آموزش در این نوع رشته‌ها اهمیت بسیاری دارد. حضور اساتید در صنعت می‌تواند موثر باشد چراکه همراه با خودش دانشجو را نیز وارد صنعت می‌کند. اساتدی که در دانشگاه فنی‌و حرفه‌ای تدریس می‌کند، باید الگوی صنعت‌کار باشند. همچنین باید آشنا با مباحث تجاری‌سازی و شرکت‌های دانش‌بنیان و تولید و بازاریابی باشند و مهارت اشتغال‌پذیری نیز در خود اساتید باید ایجاد شود. اساتید نیاز به مهارت کاری دارند که در دانشگاه و در دوره تحصیلات تکمیلی به آنها آموزش داده نمی‌شود و این مهارت‌ها در دوره توانمندسازی اساتید باید جدی گرفته شود.»

شرایط مالی کشور اجازه سرمایه‌گذاری برای تجهیزات فنی‌و حرفه‌ای را نمی‌دهد

او درباره تجهیزات دانشگاه فنی‌و حرفه‌ای گفت: «بخش عظیمی از این موضوع به بودجه برمی‌گردد که وضعیت خوبی ندارد. بسیاری از آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها مستلزم بازسازی و تجهیزات هستند. با این حال دولت آن ظرفیت زمینه مادی را ندارد که تمام این آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها که بالای دو تا سه هزار تا است را تجهیز کند. همان بحث آموزش دوگانه مطرح است. اگر با همکاری بخش‌های خصوصی یا تفاهمنامه مقابل بین بخش‌های خصوصی و دانشگاه، همکاری شکل بگیرد و دانشجو از محیط کار به آنجا برود و مدتی را در آن بگذرانند، دیگر نیاز به سرمایه دولتی نیست. دانشگاه می‌تواند از امکانات و پتانسیل ظرفیت‌های بخش خصوصی استفاده کند.»

صالحی عمران در همین زمینه گفت: «شرایط مالی کشور اجازه این نوع سرمایه‌گذاری را نمی‌دهد و در درازمدت وسایل سرمایه‌ها و تجهیزات، بسیار سریع کهنه می‌شوند و نمی‌توان تا تاب همه چیز را خرید و به دانشگاه آورد. الان با راه‌اندازی بخش شبیه‌سازی‌ها و آزمایشگاه‌های مجازی و غیره که کهنه می‌شوند، نمی‌توان تا همه را در دانشگاه داشت. با راه‌اندازی بخش شبیه‌سازی‌ها و آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های مجازی و همکاری متقابل اگر روی این موضوع سرمایه‌گذاری داشته باشند، می‌تواند به ارتقای اشتغال فنی‌و حرفه‌ای کمک کند.»

دانشگاه فنی و حرفه‌ای از سه ضلع آموزش، مهارت و ارتباط موثر با صنعت تشکیل می‌شود. این دانشگاه در سال‌های اخیر با بازنگری سرفصل‌های خود سعی کرد تا در بحث آموزش و مهارت آموزی دانشجویان تحولی ایجاد کند اما همچنان دانشجویان مهارت لازم را برای ورود به بازار کار ندارند. همچنین در خصوص ارتباط موثر با صنعت که بخشی از آن از طریق دانشگاه و بخش دیگر از طریق صنعت بود، نتوانست عملکرد خوبی داشته باشد. برای بررسی چالش‌های اصلی آموزش فنی و حرفه‌ای به سراغ ابراهیم صالحی عمران، رئیس سابق دانشگاه فنی و حرفه‌ای رفته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

ابراهیم صالحی عمران، رئیس سابق دانشگاه فنی‌و حرفه‌ای درباره بحث اشتغال مهارت‌آموختگان رشته‌های فنی گفت: «دلیل اینکه به صورت سرجمع فضای اشتغال برای دانش‌آموختگان ایران فراهم نیست اولاً مربوط برای آن است که ما در پدیده آموزش عالی فراگیر گرفتار شده‌ایم. در این پدیده، سطح دسترسی برای کلیه آحاد و سنینی که باید در دانشگاه باشد بیشتر فراهم می‌شود که معنایش آن است ما در معقوله‌ای افتاده‌ایم که آموزش عالی را گسترش داده‌ایم. این گسترش بدون توجه به یک سری از زیرساخت‌ها و عوامل و عناصری که وجود دارد، شکل گرفت. دلیل اصلی این است که دانشگاه‌ها و رشته‌ها بر اساس سیستم درون آموزش عالی توسعه پیدا کرده‌اند.»

او افزود: «شما فرض کنید به این صورت است که دانشگاهی پنج استاد جذب می‌کند که در یک زمینه خاص تخصص داشته‌اند و بعد از وزارت علوم تقاضای همان رشته را می‌کند. وزارت علوم نیز این رشته را به دانشگاه می‌دهد. در نهایت نیز فکر می‌کنند که الگوی توسعه تمام آموزش عالی مثل دانشگاه تهران و صنعتی شریف است. این دانشگاه‌ها را الگو قرار می‌دهد و کلیه رشته‌ها و برنامه‌های آن را پیاده می‌کنند در حالی که به ماموریت مختلف دانشگاه‌ها توجهی ندارند. در اصل ما یک سری از عوامل و مسائل را در توسعه و گسترش آموزش عالی کشور رعایت نکرده‌ایم. انکار یک الگوی گسترش آموزش عالی نداشتیم که به چه نحو و در چه دانشگاه‌هایی باید رشد کند.»

سرفصل‌های فنی‌و حرفه‌ای باید بازمینی شوند

صالحی عمران با اشاره به اینکه امروز موضوعی تحت عنوان آمایش سرزمینی مطرح می‌شود، افزود: «زمانی که ما یک الگوی مناسب در رشد و توسعه دانشگاه‌ها نداشته باشیم، در دانشگاه فنی‌و حرفه‌ای نیز این اتفاق می‌افتد. البته دانشگاه فنی‌و حرفه‌ای تابع آموزش‌پرورش است؛ چراکه دانشجو در رشته‌های کاردانی پیوسته تنها در زمینه‌هایی می‌تواند ادامه تحصیل دهد که آن رشته در مقطع کاردانی فنی‌و حرفه‌ای وجود داشته باشد. از طرف دیگر رشته‌هایی که در فنی‌و حرفه‌ایی هستند، بسیار محدودند و متأسفانه بسیاری از این رشته‌ها کهنه و قدیمی بوده و سرفصل‌های قدیمی داشتند. در سال‌ها ۹۸، ۹۹ و ۱۴۰۰، تمام سرفصل‌ها نوسند و بار دیگر تمام سرفصل‌ها باید بررسی و آمارگیری شوند. با این حال بحث کلان مرتبط با این بخش سرجای خودش باقی مانده که ما الگوی گسترش مبتنی بر نیاز به نیروی انسانی در بخش‌های کشاورزی و صنعتی و خدمات و بخش‌های خصوصی را در دانشگاه نداشته‌ایم.»

رئیس سابق دانشگاه فنی‌و حرفه‌ای با تأکید بر اینکه توسعه آموزش عالی بر اساس الگویی نبوده، عنوان کرد: «این توسعه بیشتر بر اساس علایق جامعه نسبت به آموزش عالی بوده است. یعنی با توجه به اینکه علاقه به تحصیل در آموزش عالی در جامعه ما بالا است و دید مثبتی نسبت به ورود به دانشگاه وجود دارد، به همین دلیل جامعه این الگو را جلو می‌برد. همچنین امروزه خانواده‌ها سیگنال خود را از بازار کار می‌گیرند و علایق صرف و نگرش مثبت به آموزش عالی بر هم خورده است.»

او با اشاره به اینکه بخشی از اشتغال مربوط به بازار کار می‌شود درباره آمار اشتغال دانشگاه فنی و حرفه‌ای گفت: «بخش دیگر نیز مربوط به توجه به فاکتورهای بیرون دانشگاه می‌شود. بحث رشد اقتصادی و افزایش تولید ناخالص ملی و بحث رشد صنعتی و کشاورزی و خدمات مطرح است. بخش‌های اقتصادی نیز باید رشد پیدا کند. زمانی که برای مثال عملیوه در جنوب کشور ایجاد می‌شود، ناگهان نیاز بسیاری به نیروی انسانی پیدا می‌کنیم. از سوی دیگر زمانی که اقتصاد بیدار نیست، فضای استخدام و اشتغال علی‌الخصوص برای دانشگاه فنی و حرفه‌ای کاهش پیدا می‌کند. یعنی بخشی از عدم جذب آنها را باید در این مقوله‌ها جست‌وجو کرد. بنابراین باید الگوی گسترش مناسب برای آموزش عالی را مهیا ساخت. ما نمی‌توانیم فضای بیرونی مهیایی نداشته باشیم اما انتظار اشتغال داشته باشیم، در حالی که اگر اقتصاد قدرتمندانه بوده و رشد سرمایه‌گذاری در کشور مناسب باشد، فضای اشتغال فنی بهتر می‌شود.»

صالحی عمران درباره اینکه چرا دانشگاه فنی و حرفه‌ای در آمار اشتغال، در آخرین رتبه قرار دارد، گفت: «برخی از دانشگاه‌هایی که در این آمار ذکر شده، دانشجویان آنها شاغل هستند و بعد وارد آموزش عالی می‌شوند. زمانی که آمار می‌گیرند عنوان نمی‌کنند که شغلی ندارند. به طور مثال دانشجویان پیام نور و علمی-کاربردی اکثراً شاغل هستند و بعد تحصیل می‌کنند. بنابراین آمار آنها بالاتر است. نکته دیگر این است که باید بخش فارغ‌التحصیلان فنی‌و حرفه‌ای را با فارغ‌التحصیلان فنی دیگر بخش‌ها مقایسه کرد و شبیه‌هایی از این آمار نیز وجود دارد. بخش عظیمی از فارغ‌التحصیلان فنی‌و حرفه‌ای می‌روند و در بخش‌های خودشان کار می‌کنند. شاید در مشاغل شان بیمه هم نباشند و شبهاتی درباره این آمارها وجود دارد. من که از ۹۷ رئیس این دانشگاه بودم، می‌گویم به نظر می‌رسید بالای ۶۰ درصد شاغل فارغ‌التحصیلان آنجا بودند. اما باید سیستم آمار مناسبی را در بخش فارغ‌التحصیلان داشته باشیم. ما مهارت‌های اشتغال‌پذیری را بعد از ۲۰ سال تغییر داده بودیم که این مورد نیز بسیار اثرگذار است.»

سیستم آموزشی فنی‌و حرفه‌ای باید دوآل باشد

صالحی عمران در ادامه با تأکید بر اینکه کیفیت آموزش در اشتغال دانشجویان اثرگذار است، گفت: «یکی از عناصر کیفیت آموزشی

۷۵ درصد از افراد تحصیلکرده در رشته‌های غیرمرتبط کار می‌کنند

باعث می‌شود که دانش‌آموختگان اشتغالی نداشته باشند. موضوع مهم دیگر نیز این است که در دوران کرونا با توجه به اینکه آموزش‌های علمی عملی هستند و دانشگاه‌های فنی‌و حرفه‌ای حداقل باید ۵۰ درصد آموزشگاه‌هایی در کارگاه داشته باشند اما این مورد در دوران کرونا نتوانست به درستی اتفاق بیفتد و بنابراین آنها این توانمندی و مهارت کافی مرتبط با رشته را نیز به دست نیاورده‌اند.»

محمدعلی با اشاره به اینکه رابطه مثبت بین رشته تحصیلی و اشتغال کمتر از ۲۵ درصد است، بیان می‌کند: «چون می‌دانید که در حال حاضر تقریباً رابطه مثبت بین رشته تحصیلی و اشتغال در کشور کمتر از ۲۵ درصد است و ۷۵ درصد از افراد تحصیلکرده دانشگاهی مان که مشغول به کار نیز هستند، در رشته‌های غیرمرتبط کار می‌کنند. شاید چند سال اخیر آمار تغییر کرده باشد. این موضوع

ارتباط کم با صنعت، نقطه ضعفی برای دانشگاه فنی و حرفه‌ای محسوب می‌شود

است و ارتباطی بین بخش خصوصی و دانشگاه وجود ندارد باید با چهارچوب خاص و در قالب تفاهمنامه‌های خاصی باشد که اجالتاً چندان روی این مساله کار نشده است. از سمت دیگر یکی از رکن‌های اصلی ارتباط با صنعت در دانشگاه‌ها می‌توانند اساتید باشند. اساتید دانشگاه فنی و حرفه‌ای تنها نباید از نظر آموزشی توانمند باشند، بلکه باید از نظر فنی نیز توانایی بالفعلی داشته باشند و مدتی از عمر خود را در صنعت گذرانده باشند. ارتباط توأمان علم و عمل در این نوع دانشگاه‌ها بسیار اهمیت دارد. پرورش این نوع اساتید با چالش‌های بسیاری همراه است و همان‌طور که پیش از این گفتیم دانشگاه با جدا شدن از آموزش‌پرورش بیش از پیش این چالش را با پوست و گوشت خود حس کرد.»

چالش بعدی که در تمام دانشگاه‌های آموزش عالی وجود دارد ارتباط دانشگاه و مراکز صنعتی است. دانشگاه به خصوص دانشگاه فنی و حرفه‌ای باید در راستای پیشبرد مهارت‌آموزی مطابق نیاز دانش‌آموختگان خود ارتباط نزدیکی با صنایع داشته باشد. محمدعلی در صحبت‌های خود از این بخش به عنوان یک ضعف یاد می‌کند و می‌گوید: «الان ارتباطاتی بین دانشگاه و صنعت ایجاد شده است اما عمدتاً بعد از انتقال دانشگاه به وزارت علوم، روسیایی که برای آن انتخاب می‌شوند از جنس دانشگاه نیستند و تا می‌آیند که ساختار را بشناسند و ارتباط بگیرند و ببینند که باید چه کنند، دوران شان تمام می‌شود و فرد جدیدی مشغول می‌شود. به هر حال صنعت ما که بخش عمده آن در بخش خصوصی

برای دانشگاه فنی و حرفه‌ای هیچ نهادی متولی تربیت استاد نیست

در چهار رشته هستند و آن چهار رشته نیز بازار کاری ندارند. قرار بوده است که این سیاستگذاری اتفاق بیفتد اما عملاً به این دلیل که خود اعضای شورای نیز چندان مسلط به موضوع نیستند و باید موضوعات در دل کارگروه‌های ذیل مطرح و پخته شود، این اتفاق نیفتاده است. به این دلیل که ما هنوز نیز این نگاه جزیره‌ای را به حوزه‌ها داریم. یعنی آموزش‌پرورش و آموزش عالی و ... هر کدام حوزه خودشان را می‌بینند. هنوز به همان نگاه جمعی و اینکه کشور یک سیستم است نرسیده‌ایم. لازم‌رسیدن به سیاستگذاری این است که دستگاه‌ها قانون نظام جامع را کاملاً اجرا کنند. دانشگاه فنی و حرفه‌ای بعد از ۱۲ سال کار مستمر در حوزه آموزش مهارتی و فنی به دانشجویان نتوانست رزومه خوبی را برای خود جمع کند؛ چراکه چالش‌هایی از قبیل عدم تناسب آموزش با بازار کار، عدم ارتباط اثرگذار اساتید و دانشگاه با صنعت، عدم پرورش نیروی کار حرفه‌ای، ترکیب پرکنندگی واحدها با عدم آمایش و هزاران چالش دیگر گریبانگیر آن شده و قصد کوتاه آمدن ندارد. از سمت مقابل با نگاهی به چالش‌ها و پژوهش‌های انجام گرفته در این زمینه به نظر می‌رسد دانشگاه نیز بعد از جدا شدن از آموزش‌پرورش نتوانسته است الگویی را برای خود پیدا کند. در واقع دانشگاه همچنان دنباله رشته‌های کارودانش آموزش‌پرورش است و حتی درخصوص تربیت نیروی متخصص عملکرد درخشانی نداشته است. دانشگاه فنی و حرفه‌ای علاوه بر اینکه باید آموزش‌های مهارتی را به خوبی به دانشجویان یاد دهد باید بتواند به همراه اساتید دانشجویان را که تکنسین‌های آینده کشور هستند برای کارآفرینی آماده کند اما با بررسی وضعیت فعلی دانشگاه و آماری که درخصوص اشتغال دانش‌آموختگان وجود دارد به نظر می‌رسد که دانشگاه به این دستاورد نرسیده است.»

کارشناس مرکز پژوهش‌ها در باره این چالش بیان می‌کند: «برای دانشگاه فنی و حرفه‌ای هیچ نهادی متولی نیست که استاد تربیت کند. در نتیجه مجبور می‌شود که از دانشگاه‌های آکادمیک نیرو بگیرد و کسی که از دانشگاه آکادمیک می‌آید توانایی آموزش فنی و حرفه‌ای را ندارد و در درازمدت اگر مساله تربیت نیروی انسانی حل نشود کلاً ما حوزه آموزش فنی را از دست می‌دهیم. ما در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مسیر توسعه حرفه‌ای داریم، فرض کنید کسی هنرستان فنی و حرفه‌ای خوانده است و بعد از آن به دانشگاه می‌آید و تکنسین می‌شود و بعد از آن مهندس حرفه‌ای و در کارشناسی ارشد حرفه‌ای می‌شود و مسیر آن باز است و ماما دکتری حرفه‌ای می‌توانیم داشته باشیم. اما باید از این مسیر رفته باشد و اگر از مسیر آکادمیک بیاید نمی‌شود و باید این مسیر را طی کند و به صورت تجربی آن را بگذرانند. بنابراین مسیر تربیت نیروی انسانی در دانشگاه فنی حرفه‌ای از طریق خود دانشگاه است. دانشگاه باید کارشناسی ارشد داشته باشد و از سمت دیگر نیز ملاک جذب در دانشگاه فنی و حرفه‌ای داشتن مدرک Ph.D نباشد. البته دانشگاه فنی و حرفه‌ای در حال تدوین آیین‌نامه ارتقااست. دانشگاه این اختیار را از طریق شورای عتف دارد که آیین‌نامه تدوین کند.» او در بخش پایانی صحبت‌هایش به قانون نظام جامع اشاره می‌کند و می‌گوید: «یکی از دلایل تصویب قانون نظام جامع بحث نیازمندی و سیاستگذاری واحد بود که متأسفانه باز هم با تصویب این قانون و تشکیل شوراها هنوز به آن دست پیدا نکرده‌ایم. سیاستگذاری واحد، یعنی اینکه ما بدانیم تناسب بین رشته‌هایمان باید چقدر باشد؟ آموزش‌پرورش برای مثال فرض کنید اگر ۳۸ درصد دانش‌آموزان را به سمت فنی و حرفه‌ای کار و دانش برده، توزیع آن چگونه است. تقریباً و بیشتر از ۵۰ درصد دانش‌آموزان

محمد رحمانی، پژوهشگر تاریخ درگفت‌وگو با «فرهیختگان»:

قهرمان‌سازی از شخصیت منفوری همچون ثابتی یعنی ارتجاع اپوزیسیون

زهرا طیبی خبرنگار گروه نقد روز

یکی از راهبردهای محل انتقاد به رسانه‌های اپوزیسیون در حوادث ۱۴۰۱ رفتن به سراغ چهره‌های رادیکال و منفور بین مردم ایران است. عبدالله مهددی، مریم رجوی و حتی پرویز ثابتی، رئیس اداره سوم ساواک از جمله این شخصیت‌ها هستند که علی‌رغم نداشتن وجهه اجتماعی برای به آشوب کشیدن فضای داخلی ایران به کار گرفته شدند. برخی رجوع اپوزیسیون به چنین شخصیت‌هایی را یکی از مهم‌ترین دلایل شکست پروژه آشوب عنوان می‌کنند. با وجود شکست پروژه براندازی، پروژه سفیدشویی اما همچنان ادامه دارد. شبکه منتو که برای چندمین بار اعلام کرده فعالیت رسانه‌ای اش رو به پایان است، ترجیح داده در اندک ساعات باقی‌مانده از عمر باتری خود را نیز خرج پاک‌سازی چهره پرویز ثابتی کند. شخصیتی که حتی در خاطرات خود نیز وجهه موجهی ندارد بر روی پرده نمایش منتوتو موجه جلوه داده شده و برایش مستند مظلومیت ساخته می‌شود. برای بررسی چرایی نبش قبر شخصیت ثابتی توسط منتوتو و تلاش این شبکه برای سفیدشویی چهره او، با محمد رحمانی، پژوهشگر تاریخ به گفت‌وگو پرداخته‌ایم که در ادامه مشروح آن را از نظر می‌گذرانید.

■ ■ ■ ■

پرویز ثابتی همواره و در روایت‌ها جزه چهره‌های رموز دستگاه شاهنشاهی بوده؛ فردی که زود از ایران خارج شد و تا زمان انتشار کتابش خیلی حضور پررنگی در رسانه‌های فارسی‌زبان نداشت تا اتفاقات سال گذشته که تصویری از او منتشر شد و واکنش‌های زیادی به همراه داشت. علت عدم حضور وی در رسانه‌ها و حضور آن ثابتی در مقابل دوربین و ساخت مستندی درباره ساواک را چطور می‌توان تحلیل کرد؟

پرویز ثابتی از منفورترین شخصیت‌هایی است که رژیم پهلوی به خودش دیده. چرا؟ چون نوک پیکان دستگاه برخورد سخت و ممتد آهنین رژیم بود. درواقع با شخصیتی مواجه هستیم که حتی بسیاری از شخصیت‌های فرهنگی آن زمان، که امروز در کنگرهای شخصیت‌های نزدیک به پهلوی به حساب می‌آیند هم با آنها از طرف این شخصیت برخورد شده بود. چنین شخصیتی طبیعتا باید در لایه‌های زیرین و پسنینی نگه داشته شود و درباره‌اش سخن نگویند. خصوصا پس از پیروزی انقلاب، با آن مشروعیت نزدیک به مطلقه جمهوری اسلامی، این وفاق ملی را برای دستگاه پهلوی و امنیتی این رژیم ایجاد کرد. منفوریت ساواک به حدی بود که توسط خود پهلوی منحل شد تا مقداری مقبولیت و محبوبیت از دست‌رفته رژیم پهلوی را بهبود ببخشد. برخی از تحقیقات، نقش ساواک در فروپاشی پهلوی را به صورت جداگانه بررسی کرده است. در سطح مختلف این تحقیقات را داریم که شدت برخورد، اثر آونگی ایجاد کرد و خودش سبب ناراضیاتی برخی طبقات شد. حالا با همه این تقاسیر، چه می‌شود فردی با این اوصاف رسانه‌ای می‌شود؟ این دانیش که از بهمن ۱۳۵۷ تا بهمن ۱۴۰۱ هیچ خبر و تصویری از پرویز ثابتی نبود. این راهم درنظر داشته باشید که از خانواده‌ای بهایی صحبت می‌کنیم و جامعه‌ایرانی، یکی جامعه مذهبی به‌شمار می‌رود؛ به نحوی که خود پرویز ثابتی می‌گوید از دبیرستان مسلمان شده است. در این مستند می‌گوید که در یک خانواده بهایی بود و خودش را نیز بی‌دین معرفی می‌کند. اما در جامعه سنتی و جامعه مذهبی ایران، طبیعتا چنین وصله‌ای برای تبلیغات‌شان مثبت

نیست. تمام این موارد را درنظر بگیرید. می‌خواهیم به این پاسخ برسیم که چرا در آن زمان مطرح نشد. در وقایع دهه ۵۰ تنها به عنوان کاربرد از مطرح بود و اسم و شخصیتش در حد یک مقام امنیتی بود و نه در حد یک رچل شاخص سیاسی. خاطرات خیلی زیادی نیز درباره شدت برخورد ثابتی با افراد هست که حتی برخی از روسای ساواک، شکایت داشتند. خود شاه نیز در بعضی جاها می‌گفت این فردی که این گزارشات را می‌نویسد، مشکل دارد. اما چرا اکنون مطرح شد؟ چه وقتی پرویز ثابتی مطرح می‌شود؟ بهمن ۱۴۰۱ با شعار زن زندگی آزادی. خب این ماجرا مفهوم دارد. یعنی تا به اینجانب این افراد احساس می‌کردند که رونمایی از پرویز ثابتی به رویکرد تبلیغاتی جایگزین سازی رژیم پهلوی آسیب می‌رساند. اگر چه رویکرد جایگزین سازی ضعیفی بود اما باید ببینیم که طول مدت زمان، متاسفانه محبوبیت پیدا کرده است و به اینجایی که امروز هستیم، رسیده‌ایم. درواقع اینها دو قطبی‌ای تعریف کرده‌اند، با این عنوان که ما یک قطب جمهوری اسلامی داریم و یک قطب برانداز داریم. قطب جمهوری اسلامی به مذهب گره خورده و از طرفی هم قطب دوم مانند گذشته نمی‌تواند به میدان بیاید و از خودش علامت مذهبی نشان دهد. در سالیان اخیر متاسفانه بخشی از قشر جوان که حافظه تاریخی جدی هم ندارند و به دنبال آزادی در دین، روابط و فرهنگ هستند، احساس می‌کنند که رژیم پهلوی مقداری از این آزادی‌ها را برایشان خصوصا در سبک زندگی، قائل است؛ از این رو محبوبیتی برای رژیم پهلوی ایجاد شده است. بسیاری از این موارد ریشه در ضعف سداوسیمیا و بخش‌های تبلیغاتی داخلی دارد. همین شبکه منتوتو و خیلی از شبکه‌های دیگر که با پول‌های کلان درحال مدیریت هستند، بسیار در این هژمون فکری فعال هستند و توانسته‌اند موفقیت‌هایی نیز کسب‌کنند. مانند مستند «فرح»، «رضاشاه» و «سایر مستند‌های دیگری که می‌خواهند چهره‌ای مقتدر، ایران دوست و حتی مخالف هژمون غرب به‌تصویر بکشند. حساسیت‌های مذهبی دیگر مثل سابق نیست و اساسا نیازی به ریاکاری و دین‌نمایی ندارند و حتی دین‌نمایی ممکن است به ضررشان هم باشد و باید به ایران پیش از اسلام متوسل شوند؛ در این موقع است که کم‌کم از پرویز ثابتی رونمایی می‌کنند. چرا؟ چون می‌خواهند بگویند که ساواک اشتباه نکرده است و هر کدام از چهره‌هایی که ساواک به سراغ‌شان رفت یا چریک‌های قاتل بودند یا روحانیونی بودند که اکنون حاکم شده‌اند. بنابراین می‌شود از ثابتی هم با همه نقاط سیاه کارنامه‌اش یک قهرمان ساخت و به مجموعه قهرمانان پوشالی ساخته‌شده توسط رسانه‌های وابسته به پهلوی افزود.

در سوابق ثابتی این موضوع مطرح می‌شود که بهایی بوده و تابعیت اسرائیل داشته، اسناد و اطلاعاتی درباره ارتباط ثابتی با سازمان‌های امنیتی رژیم صهیونیستی وجود دارد؛ چه در دوران رژیم چه بعد از خروج از ایران و زمانی که در رسانه‌ها حضور پیدا نکرد؟

در بهایی بودن خانواده ثابتی هیچ شک و شبهه‌ای نیست و خودش نیز در مستندش به صراحت این موضوع را بیان کرده، یعنی هم اسناد و هم دیگر مطالب حکایت از این امر دارد. در رابطه با ارتباط بهایی‌ات با اسرائیل نیز این مساله اظهر من الشمس است. اساسا اینکه یک رابطه جدی و ارگانیک وجود دارد یک امر روشن و بدیهی است و نیازی نیست ما کوشش کنیم و سندی بیاوریم؛ چراکه خود فرد بیان کرده و ساختار نیز ساختار روشنی است و جزء بدیهیات این حوزه است.

قهرمان‌سازی از شخصیت منفوری همچون ثابتی

فارغ از اقدامات امنیتی به نظر می‌رسد اتهاماتی در موضوعات مالی و فسادها در دستگاه رژیم پهلوی مورد توجه ثابتی بوده و خودش ادعا می‌کند فساد افرادی را لو داده است، اما اتهاماتی نیز متوجه خود اوست. روایت دقیق این اختلافات چیست؟ در واقع نکاتی که خود ثابتی در کتابش درباره فسادها گفته و در همین مستند نیز اشاراتی داشت به نوعی می‌خواهد خودش را یک چهره عدالتخواه و مبارز با فساد معرفی کند. برای همین هم تاکید می‌کند که این فسادها یک چندم فسادهای این نظام نیست. ثابتی قصد دارد وجهه‌ای برای ساواک برترشد. بدیهی است وقتی رژیم ساقط می‌شود به این دلیل است که محبوبیت ندارد. فقدان محبوبیت بخشی از آن به فسادهای آن دوره بازمی‌گردد. ثابتی تلاش می‌کند که ناراضیاتی و سقوط رژیم را گردن همین افراد فاسد بیندازد و بگوید که خود دستگاه نیز درصد مبارزه با این چهره‌ها بود. اما نباید نادیده بگیریم که برخی از همین دعوایا هم تسویه‌حساب‌های شخصی است، یعنی خیلی از این اتهام‌هایی که مطرح می‌شود ریشه در اختلافات شخصی شخصیت‌های سیاسی در همان سال‌ها دارد. در واقع پرونده‌سازی صورت می‌گرفت. این در کتاب خود ثابتی نیز وجود دارد.

با توجه به اینکه منتوتو پرداخت به این مساله را در دستور کار قرار داده این بهام به وجود می‌آید که کسانی در شبکه منتوتو حضور دارند یا ارتباطاتی با افراد ساواکی دارند یا حتی افرادی در تاسیس و تشکیل این شبکه موثر بوده‌اند که وابسته به سرویس‌های امنیتی از جمله ساواک بوده و حالا سفیدشویی اقدامات ساواک را در دستور کار دارند. چقدر این موضوع سنیدیت دارد؟

در بخش اول پاسخ دادم که اساسا شبکه منتوتو در چهارچوب ترویج پهلوی کمک می‌کند و تمام مستنداتش در همین چهارچوب تعریف می‌شود. خصوصا مستندی که به فضاهای تاریخی می‌پردازد و از پهلوی قهرمان‌سازی می‌کند. اکنون نیز اگر دقت کنید درباره سفر رفیع پهلوی به اسرائیل مانند سخنگوی رژیم صهیونیستی به اخبار اسرائیل پرداخت. این نشان می‌دهد در مدیریت

شبکه و تیم تصمیم‌گیرنده آن از نزدیکان پهلوی حضور دارند. می‌بینید که ادبیات آن نیز ادبیاتی مبتذل و رادیکال است؛ چراکه فکر می‌کند که با این ادبیات می‌تواند به آثارشیمی دامن بزند که دامن جمهوری اسلامی را بگیرد. باید بدانیم که پرویز ثابتی و دستگاه ساواک اساسا منفوریت‌شان به جمهوری اسلامی بازمی‌گردد. چه گروه‌های چپ، چه گروه‌های اسلام‌گرا و چه گروه‌های نزدیک به پهلوی که مثلا خیرخواه رژیم بودند از شدت برخورد ساواک شکایت می‌کردند و این یکی از نشانه‌های این است که ما با یک استبداد مواجه بودیم. استبداد را اگر بخواهیم مرور کنیم متبلور در نام پرویز ثابتی است، یعنی نماد آن در حکومت پهلوی پرویز ثابتی است. همین فرد می‌آید و تبدیل به چهره می‌شود. مثال بزرگ‌تر دیگر این تلاش برای تغییر چهره در وقایع و آشوب‌های اخیر در کشورمان، شعار «رضاشاه روحت شاده است. چرا؟ چون رضاشاه چهره کاملانفوری بود و وقتی از کشور رفت در سال ۱۳۲۰ مردم جشن گرفتند. حتی محمدرضا جرأت دفاع از پدرش به آن معنا را نداشت و تاکید می‌کرد که ما روش جدیدی را بی می‌گیریم، اولین نخست‌وزیری که آمد در نطقی رادیویی‌اش تاکید کرد که دوره رضاشاه به پایان رسیده است و شاه جدید به سبک دیگری فرمانروایی می‌کند. مصدق نیز مطرح می‌کند که محمدرضا بسیار محبوب‌تر است؛ چراکه روش پدرش را در پیش نگرفته است. الان هم کم‌کم تبلیغات به شکلی پیش می‌رود که برخی به سراغ قطب‌های مخالف با جمهوری اسلامی می‌روند. یکی همین مجاهدین خلق و دیگری سلطنت‌طلب‌ها هستند. ما به شکلی ارتجاع را شاهد هستیم. بازگشت ثابتی به تعبیری یک ارتجاع استبدادی است. اینکه شما بروید به سراغ خشن‌ترین و منفورترین فرد و از او قهرمان بسازید. ما باید روی این مساله کار کنیم که اگر هم به نظام جمهوری اسلامی انتقاد دارید و خود را در دسته اپوزیسیون می‌دانید چرا به سراغ پرویز ثابتی می‌روید؟ چرا به سراغ حکومت رژیم می‌روید که پایه‌های مشروطه را لق و پایه‌های تصنعی برای آن ایجاد کرد؟ این کاملا یک ارتجاع است و پرویز ثابتی نماد این ارتجاع است.

فرهنگیختگان

نقد روز

یکشنبه ۵ آذر ۱۴۰۲

شماره ۴۰۱۷

WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY

امسال کلانشهرها چند روز هوای آلوده داشته‌اند؟

ما از انتشار این اخبار تکراری خجالت می‌کشیم

«براساس تصمیم کارگروه هماهنگی مواقع اضطرار آلودگی هوا، فعالیت آموزشی مدارس در کلیه مقاطع تحصیلی در شهرهای ورامین، قرچک، باقرشهر، کهریزک و قلهق‌نو در شصتف بعد از ظهر امروز (۴ آذر) غیرحضور ی و به صورت مجازی برگزار می‌شود.» بیش از ظهر دیروز، خبر غیرحضور ی شدن آموزش کلیه مقاطع تحصیلی پنج شهر از استان تهران منتشر شد. براساس اعلام شرکت کنترل کیفیت هوای شهر تهران، هم‌اکنون (ساعت ۹:۴۰ شنبه ۴ آذر ۱۴۰۲) متوسط شاخص آلودگی هوای تهران روی عدد ۱۲۱ یعنی در وضعیت نازنجی با همان شرایط ناسالم برای گروه‌های حساس قرار گرفته است. همچنین در ۲۴ ساعت گذشته میانگین شاخص آلودگی هوای پایتخت روی عدد ۱۳۵ یعنی در وضعیت نازنجی با همان شرایط ناسالم برای گروه‌های حساس قرار داشت. آلاینده‌ها شاخص هوای تهران درحال حاضر و در ۲۴ ساعت گذشته ذرات معلق زیر ۲٫۵ میکرون بوده است. ورامین با شاخص ۱۵۶، دماوند با شاخص ۱۵۴، ملارد با شاخص ۱۵۷، شهریار با شاخص ۱۵۵ و لواسانات با شاخص ۱۶۰ در وضعیت قرمز آلودگی یعنی ناسالم برای همه گروه‌ها قرار دارند. همچنین رباطکریم با شاخص ۱۰۵ و پردیس با شاخص ۱۲۳ در وضعیت نازنجی قرار دارند که طبق توصیه شرکت کنترل کیفیت، افراد مبتلا به بیماری قلبی یا ریوی، سالمندان و کودکان باید فعالیت‌های طولانی یا سنگین خارج از منزل را کاهش دهند.

از ابتدای سال جاری تا امروز، ۹ روز هوای پاک، ۱۷۶ روز هوای قابل قبول، ۵۸ روز هوای ناسالم برای گروه‌های حساس و شش روز هوای ناسالم برای همه در روزشمار شاخص آلودگی هوای تهران به ثبت رسیده است. این درحالی است که در سال گذشته از ابتدای سال تا ۴ آذر، پایتخت نشینان دو روز هوای پاک،

میزان آلایندگی مراکز برخی استان‌ها در ۲۱ آبان		
نام شهر	شاخص	
اصفهان	۱۳۷	
کرج	۱۰۷	
تهران	۱۱۴	
مشهد	۱۱۴	
اهواز	۱۶۹	
اراک	۱۱۵	
تبریز	۹۲	

۱۳۸ روز هوای قابل قبول، ۹۶ روز هوای ناسالم برای گروه‌های حساس، ۱۰ روز هوای ناسالم برای همه، دو روز هوای بسیار ناسالم و دو روز هوای خطرناک را تجربه کرده بودند. تهرانی‌ها همچنین از ابتدای شش‌ماه دوم سال، یعنی یک مهر تا همین روز گذشته که چهارم آذرماه است تنها یک روز پاک، ۴۵ روز قابل قبول، ۱۷ روز برای گروه‌های حساس و یک روز ناسالم را تجربه کرده‌اند. این عدد البته نسبت به سال قبل و دقیقاً در همین بازه زمانی در شرایط بهتری قرار دارد. از اول مهر سال گذشته تا ۴ آذر همان سال، تهرانی‌ها هیچ روز پاک ی را تجربه نکردند و آمارها می‌گویند که تهرانی‌ها ۴۴ روز قابل قبول، ۱۷ روز ناسالم برای گروه‌های حساس، دو روز ناسالم و یک روز بسیار حساس را تجربه کرده‌اند.

البته وضعیت آلودگی هوا، تعطیل شدن مراکز آموزشی و درس‌سرای آن در یک تا دوامه اخیر تنها مختص به تهران نبود و کلانشهرهای صنعتی مانند اصفهان نیز روزهای آلوده‌ای را پشت سر گذارده‌اند. شاخص کیفیت هوا که یک ابزار کلیدی جهت آگاهی از کیفیت هوا و تعیین میزان آلودگی آن است برای پنج آلاینده اصلی هوا یعنی ذرات معلق، دی‌اکسیدنیترژن، اوزن سطح زمین (اوزن بد)، مونواکسیدکربن و دی‌اکسیدگروگرد محاسبه می‌شود. با افزایش عددی شاخص کیفیت هوا، درصد بیشتری از مردم احتمالاً دچار پیامدهای بهداشتی ناشی از آلودگی هوا می‌شوند. عدد صفر تا ۵۰ شاخص پاک، ۵۰ تا ۱۰۰ سالم، ۱۰۰ تا ۱۵۰ ناسالم برای گروه‌های حساس، ۱۵۰ تا ۲۰۰ ناسالم برای تمامی گروه‌ها، ۲۰۰ تا ۳۰۰ بسیار ناسالم و ۳۰۰ به بالا خطرناک به‌شمار می‌رود. در ماهی که گذشت، یعنی سیستم تابسیستم ودوم آبان ماه کلیه مراکز آموزشی اصفهان به دلیل شاخص بالای آلودگی هوا تعطیل شدند. منصور شیشه‌فروش، مدیرکل

میزان آلایندگی مراکز برخی استان‌ها در ۲۲ آبان		
نام شهر	شاخص	
اصفهان	۱۶۰	
کرج	۱۱۲	
تهران	۱۱۲	
مشهد	۱۴۶	
اهواز	۱۶۴	
اراک	۱۱۸	
تبریز	۷۸	

ادامه از صفحه ۲

استقلال و ذوب آهن در جدال اوت دستی های گاندوها
و شلیک سهرابیان امتیازها را تقسیم کردند

آتش بس موقت در فولادشهر

همه در تمرین تشویق شدند جز درویش!

سرخپوشان نگران حضور ستاره های النصر

قرمزها بعد از بازی به زیارت خانه خدامی روند؟

تلاش باشگاه برای جبران اشتباه

تهدید مدیران کارخانه: با این شرایط دیگر تیمداری نمی کنیم!

مدیر آلومینیوم: عذرخواهی به چه درد می خورد

مشکل از افشاریان است

پشت پرده تغییر برنامه های لیگ

پای تیم ملی در میان است

عکاس: مسعود تگری

خسروی: داوران مالایسنس استفاده
از کمک داور ویدئویی را ندارند
**اجازه استفاده
از VAR در دربی
را نداریم**

میلاذ فخرالدینی: اشتباهات داوری
نبود امروز صدرنشین بودیم
**۹۰ درصد بچه های
تیم ملی هم سن و سال
من هستند**

پس از مصدومیت برابر نساجی
**شانس کم عمری
برای بازی
مقابل النصر**

همه در تمرین تشویق شدند جز درویش!

سرخیویشان نگران حضور ستاره‌های النصر

درخواست عجیب از خبرنگاران در تمرین قرمزها

حمیدرضا اسکندری خبرنگار گروه ورزش

پرسپولیس روز گذشته آخرین تمرین خود را در تهران قبل از سفر به عربستان انجام داد و کاروان این تیم قرار است ساعت ۱۱ امروز با هواپیمای شرکت وارث راهی ریاض شود. البته یحیی گل محمدی به چند دلیل تمایل داشت که تیمش چند روز زودتر راهی عربستان شود که شرایط آن از سوی باشگاه فراهم نشد. یکی از دلایلی که یحیی این خواسته را داشت شرایط آب‌وهوایی ریاض بود. دمای هوای این شهر بالای ۳۰ درجه است، درحالی‌که دمای هوای تهران در روزهای اخیر به زیر ۱۰ درجه هم رسیده است. مساله دیگر این بود که یحیی تمایل داشت تیمش در فضای جدید و به دور از هرگونه حاشیه تمرین و تمرکز کند. او همچنین برنامه‌ریزی کرده بود که به اتفاق دستیارانش از نزدیک بازی روز جمعه النصر در لیگ برتر عربستان را تماشا کند. ضمن اینکه یحیی نتیجه مثبت زود رفتن تیمش در بازی با الدحیل را دیده بود و در آن مسابقه سرخیویشان یکی از بهترین بازی‌های خود را در یکی، دو سال اخیر به نمایش گذاشتند. به هر جهت با اشتباهاتی که مسئولان باشگاه پرسپولیس مرتکب شدند این امکان برای سرخیویشان فراهم نشد که بیشتر از یک جلسه تمرین در ریاض داشته باشند. نکته جالب اینکه در این خصوص هواداران الهلال در فضای مجازی مدعی بودند که کارشکنی النصری‌ها اجازه ن داده پرسپولیس سه روز قبل از بازی به عربستان بیاید و در سوی دیگر هواداران النصر اعتقاد داشتند دلیل ندارد که سرخیویشان بخواهند از چند روز مانده به بازی در ریاض اردو بزنند.

اولین مجوز حضور هواداران

باشگاه پرسپولیس بعد از حدود یک‌سال و شاید هم بیشتر و البته برای اولین بار در این فصل درهای ورزشگاه شهید کاظمی را روی هوادارانش باز کرد. البته در این مورد هم خیلی دیر اطلاع‌رسانی شد و تقریبا ۴ ساعت قبل از آغاز تمرین روز گذشته سایت باشگاه پرسپولیس هواداران را برای حضور در محل تمرین مطلع کرد. بااین حال حدود ۲۰۰ هوادار خود را به ورزشگاه شهید کاظمی رساندند تا مشوق تیم‌شان قبل از سفر به عربستان باشند. در بین تماشاگران حاضر در ورزشگاه مدیر کانون هواداران پرسپولیس هم

بود و از این رو تشویق‌هایی که انجام می‌شد به‌نوعی با هماهنگگی لیدرها بود. در این بین تماشاگران با تشویق‌های پی‌درپی گل محمدی برای او سنگ‌تمام گذاشتند. سرخیویشان هم حساسی تشویق شدند و در این میان خبری از تشویق مدیرعامل نبود. البته تلاش زیادی روی سکوها شد که هواداران علیه مدیریت باشگاه موضع نگیرند، از این جهت که قرار بر این شد فعلا حاشیه‌ای برای باشگاه خود قبل از بازی با النصر ایجاد نکنند اما کاملا مشخص بود که جو روی سکوها علیه درویش است.

درخواست عجیب از خبرنگاران

غیر از هواداران، اصحاب رسانه هم صبح روز گذشته متوجه شدند که مجوز حضور در محل تمرین پرسپولیس را دارند. از این رو خبرنگاران زیادی برای تهیه گزارش و گرفتن مصاحبه با گل محمدی به ورزشگاه شهید کاظمی رفته بودند. در همان ابتدای تمرین به خبرنگاران اعلام شده که آنها هم مثل هواداران فقط در ۱۵ دقیقه ابتدایی تمرین اجازه حضور در محل را دارند و بعد از آن تمرین پشت درهای بسته برگزار خواهد شد. در ادامه وقتی قرار شد دو بازیکن به نمایندگی از بقیه صحبت کنند، مسئول رسانه‌ای تیم از خبرنگاران خواست سوال حاشیه‌ای نپرسند و به هیچ عنوان درمورد مسائل مالی از بازیکنان پرسشی نشود؛ مخصوصا ماجرای جریمه کسر ۱۰ درصد و بیانیه‌ای که علیه درویش از سوی سرخیویشان صادر شد. این خواسته مسئولان باشگاه پرسپولیس بود که از طریق مسئول رسانه‌ای تیم به اصحاب رسانه انتقال پیدا کرد.

گل محمدی و سکوتی پراز حرف

چهره یحیی بسیار برافروخته بود و دقیقا می‌شد حدس زد که او خیلی حرف‌ها برای گفتن دارد اما به‌خاطر شرایط حساس تیمش فعلا ترجیح می‌دهد سکوت کند. در شماره روز قبل اشاره داشتیم به اینکه یحیی از برنامه ریزی غلط باشگاهش برای سفر به عربستان خیلی شاکی است و قطعاً او بعد

از بازی با النصر حرف‌های زیادی درمورد اتفاقات پیرامون تیمش خواهد داشت که مطرح خواهد کرد. ناگفته نماند یحیی این بار هم مانند هفته پیش نزد خبرنگاران نیامد و به کاپیتان‌های تیمش گفت که با خبرنگاران صحبت کنند.

بیرونرد در نقش کاپیتان

قبلا اشاره داشتیم که علیرضا بیرانوند به شدت علاقه مند است که کاپیتان اول پرسپولیس باشد و بعد از اینکه این اتفاق در چند بازی رخ داد در بازی ایران و ازبکستان هم برای دقایقی بازویند را بست. روز گذشته وقتی قرار شد که بزرگ‌ترهای تیم سمت خبرنگاران بیایند، او به‌همراه وحید امیری مقابل اصحاب رسانه قرار گرفت. هر دو بازیکن تقریبا صحبت‌های مشترکی داشتند و سعی کردند فعلا درمورد خیلی از مسائل حرف نزنند و کمک کنند تیم با آرامش راهی عربستان شود.

نگرانی از اردوی پرسپولیس

در چند روز اخیر بارها درمورد ترکیب احتمالی النصر مقابل پرسپولیس در جمع سرخیویشان صحبت شده است. این اتفاق از بعد از بازی این تیم با سپاهان رخ داد و وقتی آنالیزور سرخیویشان در جمع آنها متذکر شد که النصر سه روز بعد از بازی با پرسپولیس باید به مصاف الهلال برود، یحیی و شاگردانش از این موضوع استقبال کردند و امیدوار شدند که کاسترو به اکثر ستاره‌های شاخص تیمش در بازی روز دوشنبه استراحت دهد. اما این اتفاق در بازی روز جمعه النصر مقابل اخدود رخ داد. به این ترتیب که کاسترو سرمربی النصر تصمیم گرفت مانه و پروژویچ را در این بازی به میدان نفرستد. دو بازیکنی که از بهترین‌های تیم‌شان در بازی رفت با پرسپولیس بودند. این مساله حساسی در تمرین روز گذشته سرخیویشان سوژه شد، به‌طوری‌که بیرانوند به همبازیانش گفت به خیال این نباشند که النصر با ذخیره‌هایش به میدان می‌آید و استراحت مانه و پروژویچ به این معناست که آنها حتما روز دوشنبه بازی خواهند کرد. در این میان برخی نفرت تیم هم تاکید داشتند که رونالدو حتما روز دوشنبه استراحت می‌کند تا در بازی با الهلال به میدان رود. در هر صورت حضور احتمالی ستاره‌های النصر در بازی روز دوشنبه حساسی سرخیویشان را ترسانده است.

استقلال و ذوب‌آهن در جدال اوت‌دستی‌های گاندوها و شلیک سهرابیان امتیازها را تقسیم کردند

آتش‌بس موقت در فولادشهر

و تبدیل به یک گل به خودی زیبا شد بازی را به تساوی کشاندند. درنهایت بازی جذاب و تماشایی دو تیم برنده نداشت تا سایر مدعیان از این تساوی بیشترین بهره را ببرند.

در دیگر دیدار دیروز تراکتور موفق شد پس از چند هفته پر فرازونشیب و اعتراض هواداران به مدیریت و بازیکنان این باشگاه تیریزی در دیداری خانگی با دو گل از سد فولاد بچران زده بگذرد تا شرایط خمز و تیمش کمی بهتر شود. تراکتور که یک هفته درمیان بازی‌هایش را با برد و باخت به پایان می‌رساند این بار موفق شد به لطف درخشش سید مهدی حسینی که دو بار در دقایق ۱۹ و ۷ دروازه فولاد را باز کرد فولاد را شکست داده و کمی شرایطش را بهتر کند. تمرین عصر چهارشنبه تراکتور با حضور هواداران برگزار شد که جوی بسیار ملنهب و پرحاشیه داشت که با اعتراضات هواداران به عملکرد مدیریت و بازیکنان همراه بود. در این وضعیت حالا تراکتور موقتا نتوانسته هوادارانش را آرام کند اما پرشورها می‌دانند که روند سینوسی این تیم ممکن است همچنان ادامه داشته باشد و این برد نمی‌تواند خیال‌شان را راحت کند.

در سوی مقابل اما ایگناسیو مارتینز، سرمربی فولادی‌ها که پس از عملکرد

اخیرا کوتاه

پس از مصدومیت برابر نساجی

شانسی کم عمری

برای بازی مقابل النصر

مهاجم جوان پرسپولیس در بازی دوستانه تیمش با نساجی دچار ضرب‌دیدگی شد و به همین علت در تمرینات گروهی اخیر سرخیویشان غیبت داشته است. کادر پزشکی پرسپولیس در روزهای اخیر تمرینات ویژه‌ای را برای عمری در نظر گرفته اما روز گذشته هم مجوز حضور او در تمرینات گروهی صادر نشد. پرسپولیس امشب آخرین تمرین خود قبل از بازی با النصر را در ورزشگاه اختصاصی این تیم انجام خواهد داد و چنانچه عمری در این تمرین هم نتواند در کنار همبازیانش تمرین کند جایی در ترکیب اولیه سرخیویشان در بازی روز دوشنبه نخواهد داشت. البته امید عالی‌شاه در تمرینات اخیر سرخیویشان جایگزین عمری در خط حمله شده و احتمال اینکه او در مقابل النصر هم در ترکیب اصلی باشد زیاد است. عمری چنانچه دردی در پایش نداشته باشد احتمالا به‌عنوان یکی از بازیکنان تعویضی به میدان خواهد آمد.

قرمزها بعد از بازی به زیارت خانه خدا می‌روند؟

تلاش باشگاه برای جبران اشتباه

باشگاه پرسپولیس به خاطر اینکه با یک شرکت نه‌چندان معتبر قصد همکاری برای چارتر کردن پروازش به عربستان داشت، نتوانست خواسته سرمربی تیمش را برای سفر زودهنگام به عربستان را فراهم کند و باعث دلخوری شدید او شد. در همین راستا مدیریت باشگاه پرسپولیس از روز گذشته در تلاش بوده که شرایطی را فراهم کند که سرخیویشان فردای بازی با النصر راهی جده شده و به زیارت خانه خدا بروند. در این مورد قول‌هایی به اعضای تیم پرسپولیس داده شده اما تا دیشب خبر قطعی در این زمینه به آنها گفته نشده. در همین راستا وحید امیری نیز تا دیشب دنبال این بود که اگر تیم قرار است راهی مکه شود حتما در این سفر سرخیویشان را همراهی کند. ضمن اینکه برخلاف اخبار اعلام‌شده، رضا درویش حتی در صورت نهایی شدن سفر مکه قصد همراهی تیم را در این سفر ندارد مگر اینکه تصمیم او در آخرین لحظه تغییر کند.

خمز: جو ورزشگاه را

دوست نداشتم

سرمربی تیم تراکتور تبریز پس از برتری تیمش مقابل فولاد گفت: «تراکتور خیلی خوب کار کرد و به همین خاطر برنده شد. حفظ توپ مینای بازی ماست و در همه دیدارها تلاش می‌کنیم توپ را بگیریم، آن را در زمین بچرخانیم و کنترل کنیم. امروز همین کار را کردیم و توانستیم موفق باشیم. هفته آینده ریکاردو آلوز را هم خواهیم داشت و ممکن است ترکیب تیم تغییر کند. نمی‌توانم بگویم این ترکیب در مسابقه بعدی هم بازی خواهد کرد. مهدی حسینی امروز خیلی خوب بازی کرد، اما دیدارهایی هم داشتیم که او در حد مورد انتظارمان نبود. این بازیکن امروز خودش را ثابت کرد و پاداش این بازی خوب، این بود که در ترکیب تیم بماند. درست نیست اگر بازیکن برای یک مسابقه خوب باشد و در دیدار بعدی بد بازی کند، او را از ترکیب تیم خارج کنیم. من معمولا عملکرد بازیکنان را در طول هفته می‌بینم و ترکیب تیم را بر همین اساس انتخاب می‌کنم.» وی با گلایه از تماشاگران تراکتور گفت: «فضایی را که در ورزشگاه بود، دوست نداشتم. فکر می‌کنم بازیکنان من شایسته کل محبت دنیا هستند و آنها با تمام وجود بازی کردند. باید به این بازیکنان بابت کاری که کردند، احترام گذاشته شود. به نظرات هواداران خیلی احترام می‌گذارم اما آنها باید بیشتر به بازیکنان محبت و از آنها بیشتر حمایت کنند. من به بازیکنانم افتخار می‌کنم.»

دروازه‌بانی که فرعباسی را نیمکت نشین کرد

گلر سابق استقلال علیه آبی‌پوشان

بازی روز گذشته ذوب‌آهن و استقلال نوید یک دروازه‌بان جوان و آینده‌دار را به فوتبال ایران داد. پازسا جعفری در حالی در ترکیب اولیه ذوبی‌ها به میدان رفت که او از هفته هشتم جایگزین حبیب فرعباسی شد و بعد از درخشش مقابل تراکتور، آلومینیوم و نساجی اعتماد محمد ربیعی را برای بازی مقابل استقلال جلب کرد. جالب اینکه جعفری سابقه بازی برای تیم امیدهای استقلال را دارد و از این تیم راهی اسپانیا شده و دو فصل پیش توسط مهدی تارتار به جمع سبزپوشان اصفهانی پیوست. او اگرچه در زمان سرمربیگری تارتار در ذوب‌آهن کمتر فرصت بازی پیدا کرد اما در تیم ربیعی تبدیل به مهره ثابت تیمش شده و در بازی با استقلال هم روز خوبی داشت. البته او روی آرمین سهرابیان می‌توانست عملکرد بهتری داشته باشد اما چند مهار و عکس‌العمل خوب در این بازی داشت. جعفری اگر بتواند این روند را ادامه دهد می‌تواند به‌زودی تبدیل به یکی از دروازه‌بان‌های شاخص لیگ برتر شود. او ۲۵ سال سن دارد و می‌تواند با یک روند خوب روزهای خیلی بهتری را برای خودش رقم بزند.

پشت پرده تغییر برنامه‌های لیگ

پای تیم ملی در میان است

سازمان لیگ فدراسیون فوتبال روز گذشته اعلام کرد با توجه مکاتبات اخیر کنفدراسیون فوتبال آسیا و تغییر برنامه اعزام تیم ملی کشورمان به جام ملت‌های آسیا برنامه جدید چهار مسابقه تغییر کرده که بر این اساس نیم فصل اول رقابت‌ها دو روز زودتر به پایان خواهد رسید. این تغییرات براساس فهرست تیم ملی بزرگسالان انجام شده و درصورت تغییر در اسامی دعوت‌شده به تیم ملی بزرگسالان تغییرات احتمالی متعاقبا اعلام خواهد شد. نکته قابل‌توجه اینکه طبق شنیده‌های خبرنگار «فرهیختگان» با درخواست کادر فنی تیم ملی این امر صورت گرفته تا با زودتر به پایان رسیدن رقابت‌های نیم‌فصل، بازیکنان مدنظر امیرقلعه‌نویی در رقابت‌های لیگ برتر برای حضور در اردوی تیم ملی هرچه سریع‌تر به اردو ملحق شده تا

فرهیختگان

ورزش

یکشنبه ۵ آذر ۱۴۰۲

شماره ۴۰۱۷

WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY

حاکمان اکران

مریم قزمانلی
خبرنگار

فروش

یکشنبه ۵ آذر ۱۴۰۲

شماره ۴۰۱۷

WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY

فیلم‌هایی است که تهیه‌کننده آنها ابراهیم عامریان بوده است. مجموع فیلم‌هایی که به تهیه‌کنندگی او به فروش رسیده در گیشه، رقمی بالای ۲۸۳ میلیارد تومان است. شاید موفقیت عامریان در پیدا کردن مخاطب امروز سینمای ایران، مدیون ژانری است که انتخاب کرده است. کم‌دی که در این چند سال به وفور دیده شده و بازیگرانی تکرار شده در این سبک، توانستند یک الگوی بفروش را برای این تهیه‌کننده رقم بزنند.

کدام کارگردان پول‌ساز است؟

مسعود اطیابی هم نامی پرتکرار در بین کارگردانانی است که رتبه‌های بالای فروش سینما را در اختیار دارند. عمده فیلم‌های طنز این جدول که نام اطیابی را به دنبال دارد، توانسته‌اند ریش بیش از ۳۵۳ میلیارد تومانی را برای سینمای ایران بیاورد. شش فیلم اطیابی که در صدر جدول فروش قرار گرفتند، توانستند ۱۴ میلیون مخاطب را به سینماها بیاورند.

تنوع ژانر مخاطب خاموش را به سینما می‌آورد؟

بیباید به سال‌هایی دهه ۶۰ برویم که سالن‌های سینما در ایران پادشاهی می‌کردند و مخاطبان چندده‌میلیونی برای تماشای فیلم‌های متنوع به سینما می‌آمدند. به عنوان نمونه هم سال ۱۳۶۹ را برای بررسی انتخاب می‌کنیم. شاید سوال شود که چرا سال ۱۳۶۹. در جواب می‌توانیم بگوییم زیرا پر مخاطب‌ترین سال سینمای ایران است. سالی که با نمایش ۲۱۴ فیلم سینمایی ایرانی و ۱۱۶ فیلم سینمایی خارجی، توانست بیش از ۸۱ میلیون بلیت بفروشد و با احتساب جمعیت ۵۰ میلیونی ایران در آن سال‌ها، می‌توان این‌گونه گفت که میانگین حضور ایرانی به طور متوسط ۱/۶۴ بوده است. از فیلم‌های بنام آن زمان می‌شود به فیلم‌های سینمایی خواستگاری، دزد عروسک‌ها، ساوالان، مادر، آخرین پرواز و... اشاره کرد. فیلم‌هایی که نهایتاً پنج درصد از سهم کل مخاطب را به اسم خود زده‌اند. مجموع تعداد بلیت‌هایی که در این شش سال اخیر در سینما به فروش رفته است، به ۹۴ میلیون می‌رسد، در حالی که فقط در سال ۸۱،۶۹ میلیون بلیت فروخته شده است.

به طور دقیق در سال ۱۳۶۹، تعداد ۸۱ میلیون و ۱۳۲ هزار بلیت فروش رفته است. در این سال متوسط قیمت بلیت ۱۴۹ ریال بود و گیشه سالیانه سینما برای نخستین بار از یک میلیارد عبور کرد و به یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان رسید. در این سال، «خواستگاری» به کارگردانی مهدی فخیم‌زاده، با چهار میلیون و ۳۴۱ هزار مخاطب پرفروش‌ترین فیلم سال بود. «دزد عروسک‌ها» با سه میلیون و ۷۲۳ هزار مخاطب، «آخرین مهلت» با دو میلیون و ۲۴۹ هزار و «ساوالان» با دو میلیون و ۷۸ هزار مخاطب در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند. در این سال ۱۶ فیلم بیشتر از یک میلیون مخاطب داشتند و این تنوع ژانر و پخش شدن فروش فیلم بین عموم آثار باعث شد که سینمای ایران به چنین آمار خوبی برسد.

سه‌م دفتر پخش فیلم از فروش سینما

دفتر پخش به عنوان واسطی بین تهیه‌کنندگان و سینما داران، تاثیر بسیاری در فرآیند اکران فیلم سینمایی دارند. چرخه اقتصادی فیلم‌ها، هنگام اکران بسیار زیاد وابسته به دفتر پخش است که کاربلد، اعتبار زیاد و قدرت و نفوذ بالایی داشته باشد. براساس فرمول مرسوم در تقسیم درآمد گیشه، پس از کسر مالیات فروش و عوارض شهرداری، سینما دار و تهیه‌کننده هر یک سهم ۵۰ درصدی در مبلغ باقی‌مانده دارند و تهیه‌کننده طبق قرارداد، ۸ تا ۱۰ درصد سهم خود را به دفتر پخش می‌دهد. البته در سینمای این چند سال، چند باری دیده شده است که دفاتر پخش و مدیران سینما یک نفر هستند و حتی با تهیه‌کننده هم نسبت نزدیکی دارند.

در ایران بیش از ۳۰ دفتر پخش فیلم وجود دارد که در جدول پرفروش‌ترین فیلم‌های این شش سال تعدادی از این دفاتر پخش فیلم بیشتر به چشم می‌خورد. «فیلمیران» به عنوان یکی از مطرح‌ترین دفاتر پخش فیلم، با ترکیب شدن سه شرکت معتبر فیلمسازی تشکیل شده است. با نگاهی به روند پخش فیلم‌های شش سال گذشته می‌بینیم که در این دفترپخش، فیلم‌هایی همچون فسیل، بچه‌زنگ، بی‌همه‌چیز، شنای پروانه، خوب، بد، جلف (آرژان سری)، مطرب، هزارپا، نگراس، به وقت شام و... قرارداد بسته‌اند. بر اساس آمار، دفتر پخش فیلمیران توانسته در فاصله سال‌های ۱۳۹۷ تا به امروز، ۱۳ فیلم را در رتبه‌های بالای فروش به دست آورد و از سهم فروش پنج فیلم اول گیشه در این شش سال به رقمی بالای ۵۱۳ میلیارد تومانی برسد. توجه دارید که این رقم سوازی از فیلم‌هایی پایین گیشه است.

دومین دفتر پرتکرار در این جدول ۳۰ ستونی، «شایسته فیلم» است. این دفتر به مدیریت محمد شایسته، با فیلم‌های پر فروشی مانند ملاقات خصوصی، بخارست و گشت ۳ قرارداد بسته است. محمد شایسته، علاوه بر مدیریت این دفتر فیلم، به عنوان تهیه‌کننده هم شناخته می‌شود. فیلم سینمایی هتل نمونه موفق فروش در شش سال گذشته به تهیه‌کنندگی محمد شایسته است. دفتر پخش شایسته فیلم توانسته فروش گیشه این چهار فیلم سینمایی که نام برده شد را در مجموع به بیش از عدد ۲۷۹ میلیارد تومان برساند.

«خانه فیلم» با مدیریت سعید خانی، با پنج فیلم سینمایی در مقام سوم این جدول قرار دارد. فیلم‌های انفرادی، دینامیت، قهرمان و متزی شیش‌ونیم با مدیریت این دفتر پخش توانستند در مجموع به فروش بیش از ۱۷۵ میلیارد تومانی برسند.

تهیه‌کننده میلیارد در سینما

در این لیست ۲۰ تایی فیلم‌های سینمایی، نام سید ابراهیم عامریان، نامی پرتکرار است. عامریان که تهیه‌کنندگی پنج فیلم سینمایی پر مخاطب در این شش سال را به عهده دارد، چهار مورد از همکاری‌های پر فروشش با کارگردانی مسعود اطیابی و یک مورد هم با کارگردانی کریم امینی بوده است. فسیل، انفرادی، دینامیت و دو سری نگراس و نارگیل ۲، نام

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های استفاده‌ی درست از تاریخ، پیدا کردن الگوریتم و الگویی است که می‌تواند به ما در پیش‌بینی آینده و برنامه‌ریزی برای آینده، کمک کند. سینما هم از این قاعده مستثنی نیست و بررسی سیر تاریخ سینما می‌تواند برای بهتر برنامه‌ریزی کردن امکانات کمک کند. در گزارش پیش‌رو، مقطع فعلی پخش در سالن‌های سینمای ایران را با آن چیزی که در پرمخاطب‌ترین سال سینمای ایران رقم خورده است مقایسه می‌کنیم.

شاید در نگاه اول با اعداد و ارقامی که از فروش فیلم در سینمای امسال منتشر می‌شود، گمان کنید که سینمای ایران توانسته پخش مهمی از جامعه را درگیر کند و مخاطبان بسیاری را به سالن‌های سینمایی بیاورد. گواه این مدعا هم عنوانی است که به پرفروش‌ترین فیلم سینمای ایران اطلاع کردند. فیلمی که توانسته به فروشی بیش از ۲۸۸ میلیارد تومان در هشت ماه امسال برسد. این رقم که به سادگی محقق نشده است، توانسته جانی دوباره به سینمای ایران بدهد. اما مهم است بدانیم سیرری که فروش ۱۰۰ میلیاردی را برای این سینما دور از انتظار نمی‌بیند، از چه مسیری گذشته است.

در بررسی این سیر، شروع را می‌توان نقاط مختلفی از تاریخ قرار داد؛ ورود سینما به ایران، انقلاب و... اما برای آنکه کمی با ریزینی بخواهیم این چند سال اخیر را حساب کنیم، معیار را شش سال اخیر قرار می‌دهیم و از سال ۱۳۹۷ تا آبان ۱۴۰۲، صرفاً پنج فیلم پرمخاطب از نظر تعداد تماشاچی، کارگردان، تهیه‌کننده، دفتر پخش فیلم و فروش کل را بررسی می‌کنیم. در این شش سال، عوامل مختلف اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و... روی سینما تاثیر گذاشته‌اند، اما با این حال، اتفاقی که نهایتاً در گیشه در حال رخ دادن است را می‌توان با بررسی سهم فروش و پخش فیلم‌ها در سینمای ایران رصد کرد.

اسم فیلم	فروش	مخاطب	تهیه‌کننده	کارگردان	پخش‌کننده	سهم از کل فروش
فسیل	۲,۸۸۲,۸۸۱,۱۸۷,۹۰۳	۶,۶۸۴,۴۶۴	سید ابراهیم عامریان	کریم امینی	فیلمیران	۳۹٪
هتل	۱,۲۸۴,۷۲۶,۷۳۴,۰۰۰	۳,۳۷۰,۹۶۷	محمد شایسته	سید مسعود اطیابی	شایسته فیلم	۲۰٪
شهر هرت	۷۵۳,۴۸۰,۶۲۵,۵۷۵	۱,۷۶۶,۵۳۸	محمد حسین فرحبخش	کریم امینی	پارسا فیلم	۱۰٪
بچه‌زنگ	۴۰۷,۴۸۰,۹۹۰,۰۰۰	۱,۲۰۷,۱۸۸	حامد جعفری	هادی محمدیان	فیلمیران	۶٪
نارگیل ۲	۱۹۷,۸۰۶,۷۵۱,۷۰۰	۵۱۰,۷۸۱	سید ابراهیم عامریان	سید داود اطیابی	فیلمیران	۳٪
سهم پنج فیلم رتبه اول	۵,۷۷۵,۹۴۴,۲۸۹,۱۷۸	۱۳,۵۳۹,۹۳۸	-	-	-	-
کل سینما	۷,۳۷۱,۲۹۸,۶۷۶,۴۲۸	۱۷,۳۳۹,۶۶۰	-	-	-	-
نسبت پنج فیلم پرفروش به کل	٪۷۸	٪۷۸	-	-	-	-

با نگاهی به لیست پرفروش‌های سینمای ایران در شش سال گذشته، اسامی تکراری از تهیه‌کننده، دفتر پخش و کارگردان را می‌بینیم که سهم قابل توجهی از فروش سینمای ایران را از آن خود کردند

اسم فیلم	فروش	مخاطب	تهیه‌کننده	کارگردان	پخش‌کننده	سهم از کل فروش
انفرادی	۷۷۵,۸۶۲,۲۵۰,۰۰۰	۲,۳۴۴,۲۵۶	سید ابراهیم عامریان	سید مسعود اطیابی	خانه فیلم	۱۷٪
بخارست	۵۲۸,۲۸۹,۰۳۹,۵۰۰	۱,۶۲۶,۰۱۵	علی طلوعی	سید مسعود اطیابی	شایسته فیلم	۱۲٪
سگ‌بند	۴۲۱,۴۷۸,۲۷۰,۹۲۰	۱,۳۱۶,۵۷۷	محمد حسین قاسمی	مهران احمدی	بانوفیلم	۹٪
ملاقات خصوصی	۳۳۹,۳۷۷,۷۳۰,۰۰۰	۸۶۵,۲۳۹	امید شمس	شایسته فیلم	۸٪	
پسردلفینی	۲۳۶,۰۲۲,۴۲۲,۵۰۰	۹۱۷,۲۸۶	محمد امین همدانی	محمد خیراندیش	فیلمیران	۵٪
سهم پنج فیلم رتبه اول	۲,۳۲۱,۰۲۹,۷۱۲,۹۲۰	۷,۱۵۹,۵۷۳	-	-	-	-
کل سینما	۴,۴۹۰,۹۷۹,۵۷۹,۹۳۸	۱۴,۲۵۷,۹۲۴	-	-	-	-
نسبت پنج فیلم پرفروش به کل	٪۵۲	٪۵۰	-	-	-	-

تا ۵ آذرماه ۱۴۰۲

اسم فیلم	فروش	مخاطب	تهیه‌کننده	کارگردان	پخش‌کننده	سهم از کل فروش
فسیل	۲,۸۸۲,۸۸۱,۱۸۷,۹۰۳	۶,۶۸۴,۴۶۴	سید ابراهیم عامریان	کریم امینی	فیلمیران	۳۹٪
هتل	۱,۲۸۴,۷۲۶,۷۳۴,۰۰۰	۳,۳۷۰,۹۶۷	محمد شایسته	سید مسعود اطیابی	شایسته فیلم	۲۰٪
شهر هرت	۷۵۳,۴۸۰,۶۲۵,۵۷۵	۱,۷۶۶,۵۳۸	محمد حسین فرحبخش	کریم امینی	پارسا فیلم	۱۰٪
بچه‌زنگ	۴۰۷,۴۸۰,۹۹۰,۰۰۰	۱,۲۰۷,۱۸۸	حامد جعفری	هادی محمدیان	فیلمیران	۶٪
نارگیل ۲	۱۹۷,۸۰۶,۷۵۱,۷۰۰	۵۱۰,۷۸۱	سید ابراهیم عامریان	سید داود اطیابی	فیلمیران	۳٪
سهم پنج فیلم رتبه اول	۵,۷۷۵,۹۴۴,۲۸۹,۱۷۸	۱۳,۵۳۹,۹۳۸	-	-	-	-
کل سینما	۷,۳۷۱,۲۹۸,۶۷۶,۴۲۸	۱۷,۳۳۹,۶۶۰	-	-	-	-
نسبت پنج فیلم پرفروش به کل	٪۷۸	٪۷۸	-	-	-	-

بهار غیرمنتظره گیشه

مصطفی قاسمیان
خبرنگار

سینمای ایران در دو ماه اول پاییز ۱۴۰۲، با رشدی انفجاری از هفته‌ای ۲۷۰ هزار تماشاگر به نزدیک هفته‌ای یک میلیون تماشاگر رسید؛ آماري که نه فقط برای «هتل»، بلکه حتی برای فیلم‌های کم‌فروش هم افزایش فروش را رقم زد.

سینمای ایران که سال‌هاست با بحران مخاطب دست و پنجه نرم می‌کند و در سال‌های اخیر با رکود شدید ناشی از کرونا نیز مواجه بوده، در سال ۱۴۰۲ شرایط کمابیش مناسبی را تجربه می‌کند که در نیمه اول سال، تحت‌تأثیر گیشه چشمگیر فیلم سینمایی «فسیل» بود؛ اثری که رکوردهای فروش و مخاطب را یکی‌یکی شکست و با جذب شش میلیون و ۶۰۰ هزار تماشاگر و کسب رقم نجومی ۲۸۵ میلیارد تومان از گیشه، حتی از بسیاری آثار پرمخاطب دهه‌های قبل سینمای ایران مثل «افعی» جمشید هاشم پور پیش افتاد. در حالی که پیش‌بینی می‌شد با کاهش تدریجی فروش فسیل، گیشه سینمای ایران نیز به وضعیت نامناسب بازگردد، اما

در هفته‌های اخیر روند صعودی جالبی در میزان فروش و تعداد تماشاگر سینما آغاز شده که اگر ادامه داشته باشد، گیشه ۱۴۰۲ می‌تواند رکوردهای جالبی بزند.

وضعیت سینما در ابتدای ربیع‌الاول

تصمیم‌گیران سینما همه‌ساله با پایان عازاداری‌های دو ماهه محرم و صفر و آغاز اعیاد ماه ربیع‌الاول، فیلم‌های جدیدی را به چرخه اکران می‌فرستند و در این میان، توجه ویژه‌ای به کم‌دی‌های پرفروش با حضور کم‌دین‌های محبوب دارند تا با استفاده از فضای عمومی عید و شادی، گیشه سینما نیز عید را تجربه کند و سروسامان دوباره‌ای بگیرد. اولین هفته ماه ربیع‌الاول یعنی از چهارشنبه ۲۹ شهریورماه تا سه‌شنبه ۴ مهرماه، گیشه سینما که همچنان فیلم‌های «فسیل» و «شهر هرت» - هر دو به کارگردانی کریم امینی- را در صدر جدول می‌دید، با فروش ۲۷۱ هزار قطعه بلیت به ارزش ۱۲ میلیارد و ۵۸۶ میلیون تومان، شرایط خوبی نداشت و هنوز در حال‌هوی ماه‌های عازاداری سیر می‌کرد که در آن استقبال از سینما کمتر است. ۳۱،۵ درصد از این تعداد تماشاگر و ۳۱،۲ درصد از این میزان فروش به فیلم قزاق‌رفته در جایگاه رتبه نخست گیشه تعلق داشت. این هفته در سینما شش روز داشت، چون روز یکشنبه ۲ تعطیل بود که البته به علت آنکه یکشنبه یکی از روزهای کم‌فروش هفته به شمار می‌رود، در مجموع تأثیر چشمگیری روی گیشه کل هفته نگذاشت.

آغاز صعود گیشه

بعد از هفته اول مهرماه ۱۴۰۲ که آخرین هفته تکیه‌زنی فسیل بر صدر جدول فروش هفتگی به شمار می‌رود، با اکران همزمان

هتل ساخته جدید سید مسعود اطیابی و «بچه‌زنگ» انیمیشن جدید گروه هنر پویا، سینما با موج تدریجی استقبال عمومی از این آثار مواجه شد. این دو فیلم جدید در این هفته، مجموعاً ۲۸۷ هزار تماشاگر جذب کردند که از مجموع بیننده کل فیلم‌ها در هفته گذشته بیشتر بود! نتیجه آنکه ۴۶۹ هزار نفر در این هفته به سینما رفتند تا ۷۳ درصد رشد در آمار کل تماشاگران هفتگی رخ دهد. در این هفته ۲۳،۴ درصد از میزان بیننده و ۲۵،۶ درصد از میزان فروش به فیلم هتل، صدرنشین گیشه هفتگی اختصاص داشت. فیلم‌های جدید شروع طوفانی خود را در هفته‌های بعد هم ادامه دادند. هتل و بچه‌زنگ در هفته دوم ۲۳۶ هزار تماشاگر جذب کردند که نزدیک به کل تماشاگران همه‌فیلم‌ها در هفته قبل بود! در این هفته بقیه فیلم‌ها از جمله فسیل (که با صدرنشینان فاصله‌ای چشمگیر داشت) مجموعاً ۱۶۳ هزار بیننده داشتند تا در نهایت گیشه سینما به فروش ۵۹۹ هزار قطعه بلیت به ارزش ۲۵ میلیارد و ۱۶۹ میلیون تومان برسد.

۷ هفته صعود متوالی

از ۱۲ مهرماه به بعد، طی پنج هفته متوالی، گیشه سینمای ایران باز هم صعودی بود و تجربه کرد تا در نهایت به آمار شگفت‌انگیز هفتگی حدود ۳۳۳ هزار تماشاگر و ۳۷ میلیارد و ۵۹۴ میلیون تومان فروش در هفته سوم آبان ماه برسد. این ارقام معادل چهار برابر آماري است که گیشه مجموع فیلم‌های سینمایی در هفته اول مهرماه به جا گذاشتند. آمار جالب توجه و نزدیک به یک میلیون نفری تماشاگران سینما در این هفته، در هفته چهارم آبان‌ماه نیز با افتی اندک، ادامه یافت. از ۲۴ تا ۳۰ آبان سینمای ایران میزبان ۸۸۲ هزار مخاطب بود که حدود ۳۶ میلیارد تومان از گیشه خرید کردند. مجموعه آمارهای دو

ماه متوالی مهر و آبان که تا اینجا خواندید، نشان از رشدی چشمگیر در آمار فروش و مخاطب سینمای ایران دارد؛ آن هم در اکران پاییز که در سال‌های اخیر همواره نسبت به اکران بهار و تابستان، کم‌رونق‌تر بوده و در آن عموماً به جای فیلم‌های پرفروش، شاهد آثار مانده در صف اکران یا فیلم‌های هنری‌تر با فروش پایین‌تر بودیم. با این حال امسال این رویه دگرگون شد و دو ماه نخست پاییز، آماری بهتر از بعضی ماه‌های نیمه اول سال به جا گذاشتند.

رشد گیشه، حتی برای درام‌های اجتماعی

نکته بسیار مهم آن است که فروش بالای سینما طی هفته‌های اخیر، تنها متعلق به هتل صدرنشین جدول فروش نیست و فیلم‌های متعددی این آمار بسیار خوب را به جا گذاشته‌اند. در کنار این اثر، بچه‌زنگ نیز وجود دارد که هر هفته حدود ۱۵۰ تا ۱۶۰ هزار قطعه بلیت به ارزش ۵ میلیارد تومان از گیشه به دست می‌آورد. با این حال اگر آمار فروش این دو فیلم صدرنشین را جدا کنیم، مشخص می‌شود که بقیه فیلم‌ها نیز از اوایل آبان ماه، روندی امیدوارکننده‌ای را در پیش گرفته‌اند. هفته اول آبان ۱۹۵ هزار قطعه بلیت، هفته دوم ۲۱۴ هزار قطعه بلیت، هفته سوم ۲۷۴ هزار قطعه بلیت و هفته چهارم این ماه، ۲۸۹ هزار قطعه بلیت (به ارزش ۱۲ میلیارد تومان) سهم فیلم‌هایی بود که در گیشه هفتگی رتبه‌های سوم به بعد را به خود اختصاص داده بودند. این فیلم‌ها که اغلب غیرکم‌دی‌اند، در این ایام همبای کم‌دی‌های صدرنشین رشد تماشاگر داشتند. به نظر می‌رسد با صعود کلی گیشه و توجه عمومی مردم به سینما، نه فقط کم‌دی‌های فروش صدرنشین گیشه منتفع می‌شوند، بلکه سهم درام‌های اجتماعی کم‌فروش‌تر نیز از گیشه، بیشتر می‌شود.

به مناسبت درگذشت بیتا فرهی، بازیگر پیشکسوت سینمای ایران

وداع با یک شمایل شیک خونسرد

که او برای سیروس الوند و اصغر هاشمی بازی کرد نوبت به مددی خانم در فیلم «اعتراض» مسعود کیمیایی رسید که زنی سبزی فروش را با یک چادر گل گلی نشان می داد و نقشی متفاوت با شمایل همیشگی بیتا فرهی به نظر می رسید. این اما چیزی نبود که روی چنین بازیگری باقی بماند و فیلم های بعد، همان مسیر سابق را مجددا ادامه دادند. بعد از اعتراض نوبت رسید به کار دوباره با مهرجویی در «میکس» و پس از آن «خانه ای روی آب» بهمین فرمان آرا. بعد «خون بازی» رخشان بنی اعتماد، «پارک وی» فریدون جیرانی، «خاک آشننا» که همکاری مجدد فرهی با فرمان آرا بود، «شیرین» عباس کیارستمی که به یک فستیوال عکس متحرک از بازیگران زن سینمای ایران می ماند و در «انتظار معجزه» از رسول صدرعاملی در سال ۱۳۸۹. بیتا فرهی در همان سال ۸۹ کاراکتر پررویی که نقشی نه چندان مهم در یک کمدی گیشه ای سطح پایین به نام «شیش و بش» را به خود بازی کرد و پس از آن می توان گفت در هیچ نقش مهم و تاثیرگذار دیگری حاضر نشد. از آخرین فیلم های سینمایی بیتا فرهی «لامینور» داریوش مهرجویی بود. فیلمی که آخرین حضور فریماه فرجامی در سینما و آخرین فیلم داریوش مهرجویی قبل از قتل دلخراش خودش و همسرش هم بود. چند سالی می شود که شمایل شیک و خونسرد طبقه متوسط آن محبوبیت سابق در سینمای ایران را نداشتند و بیتا فرهی هم در همین دوره رفته رفته در کارش افول کرده بود. می گفت «همیشه فیلم اعتراض را دوست دارم چون تقسیم خیلی متفاوت بود. دوست ندارم نقش کلیشه ای بازی کنم و همیشه زنی متمول و ثروتمند باشم» و یک جای دیگر می گفت «ظاهر من باعث شده است که کارگردان ها در فیلم نقش زن متمول را به من پیشنهاد بدهند و این برخلاف میل باطنی من است.» اما به هر حال او بیشتر از اینکه بازیگر باشد، یک شمایل بود و در زمانه ای که بازیگرهای ماهر پیشکسوت، پس از گذراندن دوره جوان اولی در فیلم ها، دیگر فیلمنامه های قابل قبولی که باعث بروز مهارت هایشان شود را مقابل شان نمی دیدند، بیتا فرهی که بیشتر از مهارت به دلیل شمایلش مطرح شده بود به پیشنهادهای درخوری دریافت نمی کرد. او البته حسین کارهایی که با چند کارگردان معروف کرده، چیزهای خوبی از بازیگری یاد گرفت که لاقا یکی دو صحنه قابل توجه از بازیگری او را در خاطره ها ثبت کرد. بیتا فرهی، بازیگر بی حاشیه و آرام سینمای ایران، سرانجام پس از تحمل یک دوره بیماری در چهارم آذر ماه ۱۴۰۲ درگذشت.

وزیر فرهنگ و ارشاد ضمن تایید تلویحی آمار «فرهیختگان» درخصوص تلویزیون اینترنتی کتاب:

۱۳ میلیارد تومان

برای راه اندازی شبکه کتاب پولی نیست

کاری که در حال انجام است، کار درستی بوده و شبکه تخصصی برای این موضوع می خواهیم.»

یکی دیگر از مواردی که در این جلسه مطرح شد، مساله کاغذ در بازار نشر بود که وزیر ارشاد خبر از خودکفایی کاغذ داد و گفت: «جمعه آینده جشن خودکفایی کاغذ می گیریم، تولید کاغذ داخلی از پنج هزار تن به ۸۰ هزار تن رسید و روز جمعه در استان مازندران جشن خودکفایی کاغذ می گیریم، برای تحقق چنین هدفی، در دولت کارگروه کاغذ راه اندازی کردیم، مجتمع زاگرس شیراز ۱۴۰۰ میلیارد تومان نیاز به تسهیلات داشت و به آنها گفتیم باید کاغذ تحریر بزنند.» یکی از نکات خبرنگاران در مورد این بود که حتما در این دولت و به ویژه حوزه فرهنگ، کارهای خوبی انجام گرفته است، اما اینکه بگوییم در دوران پروتوق فرهنگ هستیم، جای کمی تامل و سوال دارد و اسماعیلی در پاسخ به این سوال و نقد با بیان اینکه ما اقدامات زیادی در این حوزه انجام دادیم، گفت: «شعار در دولت ممنوع است و کاری که انجام شده را اطلاع رسانی می کنیم، مثلا شورای هنر که ۱۳ سال تعطیل بود را دوباره راه اندازی کردیم، در حال حاضر هر دو هفته یکبار جلسات آن برگزار می شود و خبرنگاران با ما در این موارد هم افزایش کنند، مصوبات کلیدی مانند استاد شاگردی، سند موسیقی و... را تصویب کردیم و اسناد تاتار، سینما و... در حال تصویب است. در حوزه کتابخانه ها، کارهای زیادی انجام گرفته است، رئیس جمهور در هفته گذشته دستور دادند برای اینکه همه پروژه های ساخت کتابخانه های مرکزی انجام گیرد. این نشان از توجه دولت در حوزه کتاب است.» اسماعیلی در ادامه گفت: «گزارش های آماری ما در حوزه های مختلف بر اساس تحقیقات به عمل آمده است و شعار نیست و این آمار واقعی است. مثلا وقتی می گوئیم تعداد بازدیدکنندگان از نمایشگاه کتاب هفت میلیون نفر است و یا سرانه مطالعه ۳۵ دقیقه است (فقط خوانش فیزیک کتاب بدون در نظر گرفتن خوانش ادعیه و فضای مجازی و...) بر اساس آمار انجام شده است. بنابراین مردم را با اطلاعات غیر واقعی نا امید نمی کنیم.» وزیر ارشاد در پاسخ به سوالات خبرنگاران که حوزه کتاب را مظلوم عنوان کردند، گفت: «فردی کتابخوان هستم و حوزه کتابخوانی از اولویت های اصلی ام است، آمار دو سال گذشته نشان می دهد چقدر درباره شبکه کتابدارها صحبت کردم و برای من این حوزه از اولویت ها است. در سفرهای استانی ما در همه استان ها از جمله شیراز ۴۰۰ میلیارد پول برای کتابخانه ها گرفتیم. برای بیرجند هم به همین روال کار انجام شد و در سفرهای استانی تمامی مشکلات حوزه فرهنگ و هنر بررسی می شود و به دنبال راهکار برای حل آن هستیم. در خودرو، هواپیما و در سفرها همیشه با خود کتاب همراه دارم و کتاب هایی هم منتشر کرده ام. بنابراین کتاب حوزه اصلی من به عنوان معلم است.» او در ادامه با اشاره به حوزه های دیگر هنر و فرهنگ گفت: «مثلا در حوزه تئاتر سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ رونق داشته ایم و بودجه آن هفت برابر شده است. در سال ۱۳۸۴ اقتصاد کتاب ۲۵۰ میلیارد تومان بود و در حال حاضر این رقم به ۱۰ هزار میلیارد تومان رسیده است.»

«همیشه خیلی دوست داشتم سرمایه ای می داشتم تا کاتیفروشی کوچکی راه می انداختم که در آن کافه و یک گل فروشی کوچک هم بود. همیشه این سه را باهم می خواستم، اما هیچ کدام نمی شود. سرمایه ندارم، گل ها هم می پلاسند و هیچ کس هم کتاب نمی خواند.»

پاسخ بیتا فرهی به این سوال را خواندید که اگر بازیگر نمی شدی، دوست داشتی چه کاره شوی؟ به نظر می رسد هنرنویسه ای که دیروز در ۶۵ سالگی، وقتی هنوز برای رفتنش زود به نظر می رسید، پس از مدت ها بیماری درگذشت، بهترین شانس زندگی اش را به واسطه یک موقعیت طبقاتی و البته یک آشنایی خانوادگی به دست آورد. سخت نبود که او یک کاتیفروشی راه بیندازد و کنارش کافه هم سرو کند و احبانا چند شاخه گل هم به دست مشتریان بدهد و هر چند می گوید سرمایه این کار را نداشت، قضیه به این سخی ها که خودش می گفت هم نبود. اینکه چقدر چنین آرزویی برای بیتا فرهی جدی بود، معلوم نیست و شاید مهم هم نباشد اما می دانیم که او یک روز به طور کامل تصادفی در یکی از مهم ترین پروژه های تاریخ سینمای ایران قرار گرفت و نامش بلند آوازه شد. «آقای ناصر چشم آذر (آهنگساز) یکی از دوستان صمیمی دایی من بودند و یک روز که به منزل دایی ام آمده بودند، من را آنجا دیدند و گفتند که تو به درد نقش مهشید فیلم داریوش می خوری. از آنجا بود که من برای این نقش انتخاب شدم.»

خیلی ها می گفتند که فرهی در فیلم هامون بازی خاصی نکرده و فقط خودش را جلوی دوربین تکرار کرده است. این کاملاً درست است. او تا قبل از هامون حتی در تئاتر مدرسه شان هم بازی نکرده بود و بار بازی حسنی و تکنیکی هامون تماماً بر دوش خسرو شکیبایی بود. فرهی فقط قرار بود شمایلی از یک زن مدرن طبقه متوسط ایران را بازنمایی کند؛ با همان خونسردی و بی وفایی محترمانه. نمی شود گفت که خونسردی و بی وفایی محترمانه هم جز شخصیت خانم فرهی بود، چه اینکه خودش می گوید اولین بار در ۱۷ سالگی عاشق شده و ازدواج هم کرده است. با این حال، اینکه قرار گرفتن او در پروژه هامون فقط و فقط به دلیل شمایل طبقاتی اش بوده نه مهارت های بازیگری، سخن کاملاً درستی است. حتی در زمانه ای که نام هایی مثل «بیتا» در میان عموم زنان ایرانی بسیار کمیاب بود، او با نامی نسبتاً خاص و خصیصه نما (خصیصه طبقاتی و فرهنگی) و البته یک فامیلی خوش آهنگ و چهره و صدای سرد و شیک، تبدیل به شمایلی از زنان طبقه متوسط شد. این شمایلی است که زمانی در سینمای ایران بسیار کار می کرد و از بیتا فرهی سرد و شیک تا بازیگر مورد علاقه اش لیلا حاتمی که سرد، کمتر شیک و بیشتر مظلوم بود و پس از آن هنرنویسه هایی مثل نگار جواریان امتداد می یافت و در بین مردان هم از محمدرضا گلزار که مطلقاً معاف از تکنیک های بازیگری بود تا امثال علی مصفا طیف متنوعی را تشکیل می داد. فرهی لازم نبود در فیلم ها کار خاصی بکند و زحمت ویژه ای برای بازی اش بکشد، بلکه فقط کافی بود بیتا فرهی باشد و برای رسیدن به چنین ساحتی، زحمت راحت بودن او با دوربین را هم معمولاً کارگردان می کشید. بلافاصله بعد از هامون نوبت به فیلم دیگری از مهرجویی رسید با نام «بانو» که خود داریوش مهرجویی می گوید بر اساس شخصیت (یا بخوانیم شمایل) بیتا فرحی نوشته شد. او پس از بانو که سال ها در تویف ماند، خانم دکتر فیلم «کیمیا» احمدرضا درویش شد و باز هم کنار خسرو شکیبایی قرار گرفت. بعد از «هتل کارتون» و «زندگی»

اسم فیلم	فروش	مخاطب	تهیه کننده	کارگردان	پخش کننده	سهم از کل فروش
دینامیت	۵۸۱,۷۷۹,۶۵۷,۳۰۰	۲,۵۸۹,۲۸۲	سید ابراهیم عامریان	سید مسعود اطیابی	خانه فیلم	۳۷٪
گشت ۳	۴۲۰,۸۴۷,۷۶۲,۵۲۰	۱,۹۱۸,۶۱۶	سعید سهیلی	سعید سهیلی	شایسته فیلم	۲۷٪
قهرمان	۱۲۰,۳۵۲,۹۴۳,۵۰۰	۴۹۸,۹۵۴	اصغر فرهادی	اصغر فرهادی	خانه فیلم	۸٪
بی همه چیز	۹۵,۲۶۹,۷۶۱,۰۲۸	۳۸۹,۲۳۰	جواد نوروزبیگی	محسن قزایی	فیلمیران	۶٪
آتابای	۵۵,۸۴۴,۲۶۹,۰۰۰	۲۲۹,۶۵۲	نیکی کریمی	نیکی کریمی	بهمن سبز	۴٪
سهم پنج فیلم رتبه اول	۱,۲۷۴,۰۹۴,۳۴۸	۵,۶۴۵,۷۲۴	-	-	-	-
کل سینما	۱,۵۸۷,۴۱۹,۶۵۰,۸۳۴	۷,۰۳۱,۲۲۲	-	-	-	-
نسبت پنج فیلم پرفروش به کل	۸۰٪	۸۰٪	-	-	-	-

اسم فیلم	فروش	مخاطب	تهیه کننده	کارگردان	پخش کننده	سهم از کل فروش
شنای پروانه	۳۳,۱۶۲,۴۸۸,۵۰۱	۲۰۰,۳۷۷	رسول صدرعاملی	محمد کارت	فیلمیران	۳۶٪
خوب، بد، جلف، ۲، ارتش سری	۱۵,۷۱۵,۵۵۵,۴۲۹	۹۹,۴۵۸	محسن چگینی	پیمان قاسم خانی	فیلمیران	۱۷٪
آقای سانسور	۱۲,۳۷۶,۶۴۳,۴۷۶	۸۹,۵۲۸	غلامرضا گمرکی	علی جبارزاده	نمایش گستران	۱۳٪
دیدن این فیلم جرم است	۱۱,۷۳۵,۲۳۵,۴۲۱	۸۸,۴۷۹	محمدرضا شفاه	رضا زهتاییچیان	بهمن سبز	۱۳٪
زن ها فرشته اند ۲	۷,۵۸۱,۱۴۳,۵۳۰	۵۹,۵۹۵	حسین فرحبخش	آرش معبریان	فیلمیران	۸٪
سهم پنج فیلم رتبه اول	۸۰,۵۶۰,۸۴۶,۳۵۷	۵۲۷,۴۲۷	-	-	-	-
کل سینما	۹۱,۹۷۴,۱۳۷,۰۴۳	۶۲۳,۸۳۵	-	-	-	-
نسبت پنج فیلم پرفروش به کل	۸۸٪	۸۶٪	-	-	-	-

اسم فیلم	فروش	مخاطب	تهیه کننده	کارگردان	پخش کننده	سهم از کل فروش
مطرب	۳۸۵,۴۵۸,۳۴۲,۳۰۰	۳,۲۹۷,۱۳۸	مصطفی کیایی	مصطفی کیایی	فیلمیران	۱۳٪
تگراس ۲	۲۵۰,۸۹۲,۴۳۰,۷۹۰	۲,۴۰۶,۹۴۰	سید ابراهیم عامریان	مسعود اطیابی	نیکان فیلم	۸٪
متری شش و نیم	۲۷۷,۸۵۹,۶۵۱,۸۴۰	۲,۳۱۷,۴۴۵	جمال ساداتیان	سعید روستایی	خانه فیلم	۹٪
رحمان ۱۴۰۰	۲۲۵,۴۲۲,۱۸۵,۳۷۰	۱,۷۹۷,۱۸۴	علی سرتیپی	منوچهر هادی	فیلمیران	۸٪
شبی که ماه کامل شد	۱۹۱,۲۵۳,۷۶۵,۴۴۰	۱,۷۱۶,۹۱۵	محمد حسین قاسمی	رنگس آبیاری	نور تابان	۶٪
سهم پنج فیلم رتبه اول	۱,۳۳۰,۸۸۶,۳۴۸,۷۴۰	۱۱,۵۳۵,۶۲۲	-	-	-	-
کل سینما	۲,۹۹۳,۴۳۷,۴۶۷,۰۰۰	۲۶,۳۱۰,۳۸۴	-	-	-	-
نسبت پنج فیلم پرفروش به کل	۴۴٪	۴۴٪	-	-	-	-

اسم فیلم	فروش	مخاطب	تهیه کننده	کارگردان	پخش کننده	سهم از کل فروش
هزار پا	۳۸۰,۶۳۸,۲۷۹,۵۹۰	۴,۲۱۸,۷۹۳	رضا رخشان	ابوالحسن داودی	فیلمیران	۱۵٪
تگراس	۱۴۴,۳۹۱,۴۸۱,۲۲۰	۱,۷۲۲,۰۴۳	سید ابراهیم عامریان	سید مسعود اطیابی	فیلمیران	۶٪
لاتاری	۱۴۳,۸۷۴,۶۳۰,۳۲۰	۱,۶۴۷,۵۲۰	سید محمود رضوی	محمد حسین مهدویان	سیمای مهر	۶٪
به وقت شام	۱۲۶,۹۸۶,۷۶۶,۸۹۰	۱,۵۸۷,۰۲۰	محمد خزاعی	ابراهیم حاتمی کیا	فیلمیران	۵٪
مصادره	۱۲۷,۹۳۵,۵۳۴,۸۰۰	۱,۵۳۷,۹۶۶	محمد حسین قاسمی	مهران احمدی	نیکان فیلم	۶٪
سهم پنج فیلم رتبه اول	۹۴۳,۸۱۶,۸۹۲,۸۲۰	۱۰,۷۱۳,۳۴۲	-	-	-	-
کل سینما	۲,۵۰۷,۷۱۹,۴۹۸,۰۰۰	۲۸,۵۳۷,۴۱۰	-	-	-	-
نسبت پنج فیلم پرفروش به کل	۳۸٪	۳۸٪	-	-	-	-

آموزه‌های حکم‌فرمایی

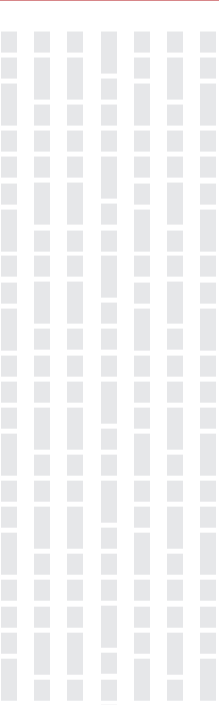
[نقد و بررسی اندیشه‌ها]

یکشنبه ۵ آذر ۱۴۰۲

شماره ۴۰۱۷

WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY

ادامه در صفحه ۱۵

۱۴

متن سخنرانی رضا غلامی در جمع دانشجویان دانشگاه صداوسیما

بازخوانی مدرنیته؛ معایب، مزایا و مواجعه

بسم الله الرحمن الرحيم

سلام عرض می‌کنم خدمت شما عزیزان، دانشجویان جدیدالورود دانشگاه صداوسیما و همچنین مسئولان محترم این دانشگاه. در بدو سخن، لازم می‌دانم از جناب آقای دکتر اسفندیاری، ریاست محترم دانشگاه که این فرصت را برای حقیر به جهت حضور در جمع شما عزیزان فراهم کردند، سپاسگزاری کنم. مشاهده چهره‌های مومن، پرانگیزه و باشناط درمیان شما، امید زیادی را برای آینده این دانشگاه و سازمان صداوسیما ایجاد می‌کند و لذا خوشحالم که درکنارتان هستم. خوشبختانه دانشگاه صداوسیما طی سال‌های اخیر با تحولات خوبی رویه‌رویورده و با برنامه‌ریزی و همت مدیران محترم دانشگاه، این تحولات همچنان ادامه دارد. موضوع سخنرانی من، «بازخوانی مدرنیته؛ معایب، مزایا و مواجعه با آن» است. قبل از ورود به مباحث اصلی، لازم می‌دانم چند مطلب مقدماتی را خدمت‌تان عرض کنم.

□ □ □

مقدمه

مدرنیزم دوره‌ای بسیار مهم از تاریخ فکری، فرهنگی، علمی، تکنیکی و صنعتی بشر است که از دگرگونی‌های گسترده در جامعه غربی در مسیر میل به توسعه و کسب قدرت و رفاه از طریق تغییر نگاه به عالم، به انزواکشاندن سنت و دین و به میدان آوردن عقل و تجربه تدریجا به‌وجود آمد. برای درک عمیق مدرنیته نمی‌توان از فهم تاریخ مذهب و رابطه آن با دنیا و نسبتش با علم صرف نظر کرد. علاوه بر این آنچه در عصر رنسانس در اروپا رقم خورد، چیزی نیست که بتوان از روی آن پرید و بدون واکاوی جزئیات آن به‌سمت ادراک مدرنیته رفت. رنسانس که از آن به بیزخ میان قرون وسطی و مدرنیته تعبیر می‌شود، مرحله به‌مرحله، زمینه دگردییی‌های فکری و نهایتا تولد مدرنیته را در اروپا ایجاد کرد و به مدد پیشران‌های گوناگون به سایر نقاط جهان سرایت کرد.

درواقع مدرنیته جنبشی است که منعکس‌کننده میل به جایگزین شدن مجموعه‌ای از اندیشه‌ها، ارزش‌ها، نمادها و رفتارهای جدید در زندگی فردی و اجتماعی و در پاسخ به تغییرات سریع علم، فناوری و جامعه و به‌ویژه پدیده صنعتی شدن و شهرنشینیی خصوصا کلاشپهرهاست. به بیان واضح‌تر مدرنیسم با احساس سرخوردگی نسبت به دوران سنت یا گسست آگاهانه از گذشته است.

برخی عناصر و مولفه‌های اصلی مدرنیسم عبارتند از اومانیزم یا انسان‌محوری (دربرابر خدامحوری)، سکولاریسم (که معنای وسیعی دارد و کمترین آن، انفکاک دین از جامعه است)، ساینتیسم یا علم‌زدگی (که علم را در حد خدا بالا می‌برد و سلطه آن بر انسان را قطعی توصیف می‌کند)، لیبرالیسم فرهنگی یا آزادیخواهی (که فاع از مباحث مربوط به لیبرالیسم اقتصادی، خاستگاه آزادی فردی را به جزئی لاینفک از حیات انسان مدرن تبدیل می‌کند)، فردگرایی یا فردباوری (به معنای آزادی فرد بر جامعه که آثار آن در حوزه اقتصاد ملموس‌تر است.)

با سپری شدن تدریجی و گام‌به‌گام دوره رنسانس و از اواخر قرن هفدهم، مدرنیته به‌طور طبیعی ابتدا در ایتالیا و سپس در فرانسه، انگلیس و سایر نقاط گوناگون اروپا بروز و ظهور پیدا کرد. تا اوایل قرن نوزدهم در اروپا، چند انقلاب بزرگ را مشاهده می‌کنیم که هریک در شکل‌گیری وجهی از مدرنیته مهم‌اند. برای نمونه در سال ۱۷۸۹ انقلاب کبیر فرانسه با شعار آزادی، برابری و برادری رخ داد که با لغو پادشاهی، اولین جمهوری در جهان تأسیس شد و سپس لایسنتیسه به‌نحو پرقدتی در فرانسه و بعدا اروپا ترویج شد. بین سال‌های ۱۷۶۰ تا ۱۸۴۰ انقلاب صنعتی را در انگلستان داریم که با اختراع ماشین بخار آغاز شد و سپس پشت سر هم دگرگونی‌های فراوانی را در صنعت و تولید و به‌تبع آن مصرف و سبک زندگی ناشی از آن به‌وجود آورد. دربارۀ اینکه چرا اروپا کانون تولد و شکوفایی مدرنیته است، نظرات گوناگونی وجود دارد اما آنچه مسلم است به‌جز حوادث متنوع قرون وسطی و آثار و تبعات سلطه مسیحیت و به‌طور کل سنت دراروپا، ظرفیت‌های فراهم‌شده در اروپا- از مسیر استعمار، امپریالیسم و برده‌داری- در تبدیل اروپا به کانون مدرنیته بی‌اثر نبوده است، درمیان فردی در این موضوع به کل مدرنیته هم صحیح نیست.

اگر سوال شود که چه چیزی تحت‌تأثیر مدرنیته است، باید سوال را برگردانیم به اینکه چه چیزی تحت‌تأثیر مدرنیته نیست! به‌نظر می‌رسد مدرنیته عمدتا به‌واسطه، علم و فناوری، میلیون‌ها کالای صنعتی ضروری و غیرضروری و انواع قواعد و دیسپلین، مانند اکسپژن در جو وارد زندگی انسان‌ها شده و کمتر جایی از مدرنیته و آثار و تبعات آن خالی است. در چنین شرایطی چه بخواهیم و چه نخواهیم در بخش مهمی از زندگی فردی و اجتماعی خود در نظر مدرنیته غرق داریم و چه‌بسا به‌جای جنگ با کلیت مدرنیته باید به فکر کاهش مضرات و معایب آن و به‌خدمت در آوردن مدرنیته در جهت تحقق اهدافی باشیم که در شرایط انفعال و وادادگی دربرابر مدرنیته، این اهداف قابل تحقق نیستند.

در این میان عدم مطلق‌گرایی و توجه به گوناگونی در مدرنیته از اهمیت فراوانی برخوردار است. این‌تصور که مدرنیته در تمام اروپا و آمریکای شمالی و سایر نقاط دنیا یکدست است و در آن تنوع و تکثری وجود ندارد، یک تصور خام و سطحی است. درنظر گرفتن غرب مدرن به‌مثابه یک کل، مواجهه‌ای مسامحه‌آمیز با غرب است؛ چراکه غرب چه در عصر رنسانس و چه در دوران مدرن، همواره با تکررات فکری، فرهنگی و به‌تبع آن سیاسی و اقتصادی رویه‌ور بوده است. شما وارد هر نقطه‌ از اروپا بشوید، ظهور قرائت متفاوتی از مدرنیته را مشاهده می‌کنید. بااین‌حال یک نکته را نیز نمی‌توان نادیده گرفت و آن اینکه روح مدرنیته- که شاید بتوان از آن به اومانیزسم تعبیر کرد- در تمام غرب با همه تنوع و تکثری که در آن باید فرض شود، وجود داشته و دارد.

از طرف دیگر مطلق‌گویی در قضاوت‌هایی که در باب غرب مدرن و مزایا و معایب آن می‌شود، به صواب نزدیک نیست. اصولا خیلی از آنچه به‌عنوان حاصل ارزیابی از غرب قابل‌ارائه است، نسبی است و از پشت عینک خاصی دیده شده و لذا مطلق‌اندیشی و جزم‌گرایی در غرب شناسی نمی‌تواند صحیح باشد. با این اوصاف آنچه در این سخنرانی طرح می‌شود حتما قابل نقد است. ضمنا نباید از نظر دور داشت که آنچه به‌عنوان پست‌مدرنیسم یا پسانوگرایی و پساتجددگرایی مطرح شده و اولین‌بار در سال ۱۹۴۹ و پس از جنگ جهانی دوم وارد ادبیات فکری غرب شد، مغایر با اصول مدرنیسم نیست و اتفاقا بیشترین اهتمام خود را به نقد مدرنیته عینیت‌یافته (یا خود انتقادی) و تمرکز برای خالص‌سازی مدرنیته و اسطوره‌زدایی و ایدئولوژی‌زدایی از آن معطوف می‌دارد.

مزایا

شاید این منصفانه باشد که هرگونه نقدی درباره غرب از مزایا و نقاط قوت آغاز شود. اصولا نگاه سیاه و سفید به غرب و ارائه این جمع‌بندی که هر

نقد و بررسی اندیشه‌ها]

شیء شدگی انسان‌ها و به تعبیری دیگر کم‌اختیار و شبه‌مجبور شدن آنها، بیش از هر چیز اراده آزاد را تحت‌تأثیر قرار داده است. این پدیده که مختص عصر مدرن است، انسان را به یک ابزار در سیستمی بزرگ تبدیل می‌کند که هر آنچه برای او درنظر گرفته‌شده باید بی‌کم‌وکاست انجام دهد. براساس پیش‌بینی‌ها، گسترش هوش مصنوعی می‌تواند سرکوب اراده انسان‌ها را که وجه مهمی از انسانیت است به نحو مضاعف و سریع‌تری رقم بزند. اینکه انسان مدرن برخلاف شعرهای اصلی خودش، به مسیری محتمم برای گرفتن آزادی اراده از انسان‌ها وارد شود، موضوعی است که نمی‌توان از کنار آن به‌سادگی گذشت.

سه. نخ‌نما شدن فرهنگ و اندیشه

دغدغه‌مندی درباره سرزوشت فرهنگ و اندیشه و تهی شدن زندگی فردی و جمعی انسان‌ها از فرهنگ در اثر شکل‌گیری تمدن صنعتی مدرن، چیزی بود که بیش از همه، مکتب فرانکفورت وارد بحث آن شد و این دغدغه را به دغدغه‌ای جهانی بدل ساخت. بعد از دهه‌ها از شروع مباحث مکتب فرانکفورت و البته افول و غروب سریع آن، چیزی که این مکتب و قلیل پیروان آن مانند هابرماس بعدا پیش‌بینی می‌کردند، تقریبا اتفاق افتاد؛ یعنی امروز فرهنگ و بازیگرایی حداکثری فرد در میدان فرهنگ به سطحی‌ترین شکل قابل‌تصور نزول کرده یا تفکر و اندیشه‌ورزی ژرف، جای خود را به امواج مباحث احساسی و تقلیدی داده و عملا مجامع شهومندفکر فکری- فلسفی گذشته را با رکود و کسادیی محسوسی روبه‌رو کرده است.

چهار. خودفرورفتگی؛ انزوای اجتماعی و غیبت تعاون اجتماعی

در فرهنگ‌های فردگرای مدرن، مردم تمایل دارند برای استقلال، اتکا به خود و اهداف و نفع شخصی، بیش از انسجام اجتماعی ارزش قائل شوند. به بیان دیگر فرد مدرن متکی به خود است و بهزیستی خود را بر خیر و نفع جامعه ترجیح می‌دهند. همچنین مردم در پارادایم فردگرایی اغلب تأکید بیشتری بر برجسته و منحصربه‌فرد بودن دارند و لذا افراد مستقل دیده می‌شوند و فرد به‌عنوان مهم‌ترین واحد درنظر گرفته می‌شود. در چنین شرایطی، ارزش‌ها و هنجارها، مبنای فردی دارند (خودانگاشت هستند)؛ کسب لذت فردی، در اولویت است؛ باورها‌های فردی، متمایزکننده فرد از جامعه است. خودفرورفتگی و انزوای اجتماعی، به‌تبع آن نبود تعاون اجتماعی و ضعف حسن از خودگذشتگی و فداکاری به بالاترین حد خود می‌رسد و از همه مهم‌تر آزادی‌های فردی، حقوق اجتماعی و عدالت را به‌چالش می‌کشد. این شرایط شاید سخن یونگ‌چول هان، فیلسوف کروی‌الاصولی را که ساکن برلین است باور پذیر کند که کانه «بشریت درحال جنگ با خویشستن است».

پنج. نابودی اعتمادبه‌نفس

جدای از کاهش حس خودارزشمندی در میان انسان‌ها که می‌توان آن را محصول هم‌ردیف کردن انسان با ابزار و گرفتن بخشی مهمی از اختیار و اراده او درنظر گرفت، زندگی براساس قانون‌های علمی نسبی و اطلاعات شبه‌قطعی رسانه‌ها، چیزی است که اعتماد به‌نفس انسان و جوامع مدرن را به‌شدت تحت‌تأثیر عمیق و حاصل‌دگرگونی‌آماسی‌نگرش اخلاقی- معنوی علم و آن دسته قوانین علمی به‌شمار می‌روند که خود این علم و قوانین آن، هم نسبی بوده و هم مستمدا در شرایط تغییر هستند. از طرف دیگر هرچند انسان‌ها به‌صورت یک کل و سیستم، خود را موجودی دارای اعتمادبه‌نفس بالا نشان می‌دهند که می‌تواند بر طبیعت و حتی تحولات فرازمینی فائق آید اما خارج بودن سیستم اجتماعی از شفافیت و جدا شدن آن از اراده انسان‌ها، سیستم را به پدیده‌ای مخوف تبدیل کرده که می‌تواند در یک لحظه زندگی بشر را با تخریب گسترده و فراگیر روبه‌رو کند.

شش. هدم سنت‌های معقول و شیرین

یکی از مهم‌ترین خاستگاه‌ها و فراتر از آن وجه عینیت‌یافته مدرنیته، پشت کردن به سنت‌ها و کنار گذاشتن پایبندی به باورها، آداب و رسوم معقول و همچنین از دست رفتن احترام و حمایت از ارزش‌ها، اخلاق، هنجارها و عملکردهای سنتی است که همواره نقش حافظ و لذت‌بخش کردن زندگی را برای بشر داشته‌اند. شاید از همین جاست که طی یک سده اخیر مقاومت‌های جدی و البته کم‌رغی در برابر سنت‌ستیزی شکل گرفته و انواعی از سنت‌گرایی شامل مقاومت فعال در برابر تغییر ارزش‌ها، اخلاق، هنجارها و شیوه‌های رایشکل داده است. شاید سنت‌گرایی را بتوان پاسخ و عکس‌العملی طبیعی به مدرنیته در نظر گرفت که برخلاف سنت‌گرایی نهنته‌ها برای آداب و رسوم و باورهای تثبیت‌شده ارزش قائل نیست، بلکه ارزش‌های سنتی من جمله دین را به انزواکشاندن و به دنبال اشکال جدیدیی برای زندگی فردی و اجتماعی بوده است.

هفت. پارادوکسیکال اسطوره و افسون‌ستیزی و اسطوره و افسون‌زدگی

اسطوره‌ستیزی در یک رویکرد کلی به باور یا سیستم فکری‌ای اطلاق می‌شود که با اسطوره یا اسطوره‌گرایی مخالفت می‌کند. اسطوره‌ستیزی می‌تواند به رد یا براندازی اسطوره‌های سنتی یا مضامین اساطیری در ادبیات یا هنر یا مضامین ماوراءالطبیعه، دینی یا مضامین حماسی اشاره داشته باشد. در کنار اسطوره‌ستیزی، افسون‌ستیزی را نیز نمی‌توان نادیده گرفت. افسون‌ستیزی جریانی است که ضد علوم غریبه از جمله جادوگری در غرب مدرن شکل گرفت و تلاش کرد آن را به اسم خرافه‌گریزی از زندگی انسان و جامعه مدرن خارج کند. با این‌حال مساله اصلی فراتر از افراط در اسطوره‌ستیزی یا نفی مطلق ماوراءالطبیعه به اسم افسون‌ستیزی است؛ به‌نظر می‌رسد آنچه به‌عنوان عیب بزرگ مدرنیته باید مورد تأمل قرار بگیرد تبدیل برخی از اصول و نمادهای مدرنیته به اسطوره و نوعی از افسون است که نقدهای بسیاری از پست‌مدرن‌ها را نیز در پی داشته است. این تعارض، حتی در جایی که مدرنیته به دنبال ایدئولوژی‌ستیزی هست نیز به شکل دیگر خود را نشان می‌دهد. از یک طرف مدرنیته به دنبال تضعیف ایدئولوژی هست و از طرف دیگر خود به سمت تبدیل اصول مدرنیته به نوعی از ایدئولوژی آن هم از نوع ایدئولوژی‌های سرسخت و افراطی حرکت کرده است.

هشت. تحمیل فناوری‌ها و صنعت بر حیات بشر

تحمیل فناوری‌ها و صنایع گوناگون به زندگی همه جوامع بشری در شرایطی که این فناوری‌ها و صنایع پیشرفته، بخش مهمی از مزیت‌های چرخه طبیعی حیات فردی و جمعی انسان و جوامع انسانی را تخریب کرده است آزاردهنده است. در حال حاضر، برای قسمت مهمی از جمعیت کره زمین که با سنت‌های خود و چرخه طبیعی زندگی احساس خوشی دارند، تحمیل برخی از فناوری‌ها و صنایع که ممکن است وجه ضروری نیز برای آن قابل فرض نباشد، قابل قبول نیست. آنها معتقدند بخش مهمی از آسیب‌های اجتماعی جوامع مدرن حاصل همین فناوری‌ها و صنایع است اما چنانچه آسیب‌هایی نیز برای جوامع آزاد از فناوری‌ها و صنایع تحمیلی در نظر بگیریم می‌توانند به‌نحو خود‌جوش نهنته‌ها جلوی بخش مهمی از آسیب‌های اجتماعی را بگیرند، بلکه با آسیب‌های اجتماعی ایجادشده به‌صورت موفقیت‌آمیزی مقابله کنند.

نه. جهانی شدن و مقابله با تنوع و تکثر فرهنگ‌ها و آیین‌ها

پدیده جهانی شدن یک پدیده بسیار مهم و سرزوشت‌ساز طی نیم قرن اخیر تلقی شده که از نظر برخی از صاحب‌نظران از لوازم حیات مدرنیته و به‌ویژه نظام سرمایه‌داری رسوخ‌کرده در آن است. جهانی شدن با هم‌افزایی انواعی از فناوری‌های جدید به‌ویژه فناوری‌های ارتباطاتی شکل گرفته است. با اینکه جهانی شدن با فرازوفرودهایی روبه‌رو بوده و مقاومت‌های جدی در برابر آن تحقق آن را با تأزید روبه‌رو کرده است اما فضای مجازی و ورود هوش مصنوعی به جهان دوباره شانس جهانی شدن را برای تحقق بالا برده است. حتی به‌رغم چالش‌های ناشی از همه‌گیری کووید ۱۹ و تنش‌های ژئوپلیتیکی شدن مانند قضیه اوکراین و رو آمدن مجدد جلوه‌های از ناسیونالیسم جهانی شدن هنوز فی‌الجمله در حال پیشرفت است. مساله اصلی در جهانی شدن محوریت فرهنگ و سبک زندگی مدرن و غربی است که مخالفت‌های جدی‌ای را در پی داشته است. واقعیت این است که سبک زندگی غربی شیوه حیات فردی و اجتماعی بومیان چه در آسیا و اقیانوسیه، چه در آمریکا و چه آفریقا را با اختلال روبه‌رو کرده است. همچنین مسلمانان با جمعیتی بالغ بر دو میلیارد نفر از جمله منتقدان جدی جهانی شدن با محوریت فرهنگ غربی هستند. عموم مسلمانان دیدگاهی آزرده از فرهنگ غرب و نیز اشاعه دین‌گریزی از سوی غرب دارند و مواجهه نواستعماری غرب با دنیای اسلام را در عدم توسعه کشورهای اسلامی بسیار مؤثر تلقی می‌کنند. از سوی دیگر سوسیالیست‌ها بر سلطه سرمایه‌داری بر جهانی شدن اشاره می‌کنند و معتقدند که جهانی شدن نابرابری و استثمار را از ترویج می‌کند، حتی خیلی از روانشناسان اجتماعی استدلال می‌کنند که ماهیت فردگرایانه تمدن غربی می‌تواند منجر به بی‌هویتی بخش مهمی از مردم دنیا شود و این می‌تواند پیامد‌های منفی‌ای از نوع افراطی داشته باشد. البته مشکل جهانی شدن فقط مشکل مردم در خارج از اتمسفر غربی نیست بلکه خود مردم غرب نیز به دلیل حذف خرده‌فرهنگ‌ها و تلاش برای یکدست‌سازی در جهانی شدن دچار سطحی از واگرایی در زندگی فردی و اجتماعی خود هستند. یعنی واگرایی را می‌توان به دلیل نادیده گرفتن تفاوت‌های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی در جوامع امری مخاطره‌آمیز دانست. واگرایی مردم در زندگی فردی و اجتماعی یک موضوع پیچیده است که می‌تواند عکس‌العمل‌های مختلفی در جهان داشته باشد. مثلا امروز ژادپرستی در غرب رو به رشد است یا حس

لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ چند روزی بوده که محل بحث است، ازجمله موضوعاتی که مورد نقد قرار گرفته، مساله عدم افزایش سقف معافیت مالیاتی حقوق و دستمزد بوده که کارشناسان اقتصادی می‌گویند در شرایطی که حقوق بگیران تورم سالانه

۳۰ تا ۴۰ درصدی را تجربه می‌کنند، این اتفاق می‌تواند به معیشت آنها و به‌ویژه خانوارهای حقوق بگیر مستاجر آسیب زیادی وارد کند. موضوع دیگر در حوزه مالیات‌ها، افزایش یک واحد درصدی مالیات بر ارزش افزوده است. کارشناسان اقتصادی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفتند گرچه نسبت مالیات

۴ کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» کلیات لایحه بودجه ۱۴۰۳ را ارزیابی کردند

کم کردن ناترازی مثبت؛ تمرکز مالیاتی به حقوق بگیران منفی

کاهش سهم درآمد‌های ناپایدار اتفاق مهمی بوده و درکنار آن، بودجه انقباضی نیز تصمیم درستی است، بااین حال عدم ارائه بودجه برنامه محور و عملیاتی ازجمله ضعف‌های بودجه‌ریزی در کشور بوده که به نظر می‌رسد در بودجه سال آینده این موضوع برقرار است.

بر ارزش افزوده در کشورهای دیگر بیشتر از ایران بوده، اما در قوانین مالیاتی کشورهای پیشرو برای اقلام مصرفی و اقلام لوکس و غیراساسی دو نرخ مجزا درنظر گرفته شده و سعی بر این بوده که این مالیات بر مصرف، به معیشت خانوارها آسیب نزن. کارشناسان معقندند افزایش سهم مالیات از بودجه و

کلوانی:

خوب و بدهای بودجه ۱۴۰۳

امیرمحمد کلوانی، اقتصاددان در گفت‌وگو با «فرهیختگان» و در پاسخ به این سوال که تاثیر لایحه بودجه ۱۴۰۳ بر شاخص‌های اقتصاد کلان را چگونه ارزیابی می‌کند، اظهار داشت: «با ارقام کلی بودجه ۱۴۰۳–۱۴۰۲ می‌توان فهمید که این بودجه در ادامه بودجه ۱۴۰۱–۱۴۰۰ است، به این معنا که سیاست دولت این بوده که بودجه را زیاد رشد ندهد که البته سیاست درستی است. طبیعی است که در شرایط اقتصادی فعلی که دولت با کنترل ترانزانه بانکی در پی کنترل نقدینگی و کاهش تورم بوده، بودجه را نیز انقباضی ببیند. ارقام کلان بودجه نشان می‌دهد رشد سقف بودجه در دو سال اخیر کمتر از تورم بوده و امسال نیز برای بودجه ۱۴۰۳ رشد ۱۸ درصد دیده شده است که به نظر اتفاق درستی است نکته دیگر اینکه همچنان تاکید دولت بر افزایش سهم درآمد‌های مالیاتی در بودجه است؛ به این نحو که از ۱۴۰۰ که درآمد‌های مالیاتی ۲۵۱ میلیارد تومان بود تا ۱۴۰۳ که هزار و ۱۱۳ میلیارد تومان دیده شده، درآمد‌های مالیاتی دولت بیش از ۵۴ برابر شده است. طی سال‌های اخیر افزایش شدت مالیات‌ستانی در تاریخ اقتصادی ایران بی سابقه است. پارادایم دولت به این صورت است که چتر مالیاتی خود را گسترش دهد. اگر این افزایش درآمد‌های مالیاتی، فشار بیشتر بر نرخ‌ها باشد، آسیب‌های جدی می‌تواند بر اقتصاد ما داشته باشد اما اگر این اقدام از محل چتر مالیاتی و کاهش معافیت‌های مالیاتی باشد، می‌تواند آسیب‌های کمتری داشته باشد.» کلوانی در ادامه بیان داشت به هر حال این را می‌توان تصور کرد که در دوسه سال اخیر چه اتفاقی افتاده که دولت چهار برابر روی درآمد‌های مالیاتی خود حساب کرده و اساساً ثروت جدیدی به آن معنا خلق نشده که بتوان مالیات زیادی را گرفت و به نظر شدت رشد درآمد‌های مالیاتی دولت به لحاظ اقتصادی زیاد توجیه‌پذیر نیست،

ملکی‌زاده:

سه اصلاح ضروری مالیاتی بودجه ۱۴۰۳

علی ملکی‌زاده، کارشناس حوزه مالیات در پاسخ به انتقاد ها درخصوص اعداد و ارقام درآمد‌های مالیاتی دولت می‌گوید: «درمورد سیاست‌های مالی دولت در بودجه ۱۴۰۳ نکته این است که افزایش بالای نزدیک به ۵۰+۴۰ درصد در رقم درآمد‌های مالیاتی دیده شده که وصول این مالیات باید با تدبیر دولت در حوزه شناسایی و اخذ مالیات از فرارهای مالیاتی و همچنین کاهش معافیت‌های مالیاتی انجام شود؛ چراکه درحال حاضر یک وضعیت رکودی به تدریج در اقتصاد کشور درحال بروز است که بخشی از آن، ناشی از سیاست کنترل ترانزانه بانک مرکزی و مشکل قدیمی سرمایه در گردش واحدهای تولیدی است. وقتی شرایط رکودی در اقتصاد حاکم شود، این امر به درآمد‌های مالیاتی نیز سرایت می‌کند؛ چراکه در شرایط رکودی بنگاه‌های اقتصاد با کاهش درآمد و فروش روبه‌رو می‌شوند. همچنین طرف تقاضای ما بخواهد این چرخه اقتصادی را بچرخاند با مشکل کاهش قدرت خرید مواجه شده و از این سمت نیز یک مشکل دیگر بروز و ظهور پیدا می‌کند. تنها یک وجه امید می‌توان داشت. پایه‌های مالیاتی هم افزایش نیافته است. وجه امید این است که تا اینجا که سازمان امور مالیاتی و نظام مالیاتی ما مالیات گرفته، بخشی از اقتصاد ما فعالیت غیررسمی داشته و همواره از فرآیند مالیات‌ستانی فراری بوده است. این فراریان مالیاتی هم در بخش مشاغل ما و اصناف وجود دارد و هم در بخشی از بنگاه‌ها و اشخاص حقوقی ردپای آنها دیده می‌شود. در شرایط کنونی گسترش چتر مالیاتی دولت

به سمت این فراریان مالیاتی بهترین رویکرد خواهد بود.»

ملکی‌زاده در ادامه بیان داشت افزایش حدود ۵۰ درصدی مالیات باید از طریق مقابله با فرار مالیاتی و شناسایی معدیان جدید انجام شود. برای اینکه این موضوع محقق شود در لایحه بودجه ۱۴۰۳ بندی هم برای آن دیده شده و آن شناسایی حساب‌های مشکوک به فعالیت تجاری است که سعی شده جلوی آن گرفته شود. به عبارتی باید آن کسانی که با حساب‌های شخصی خود فعالیت تجاری می‌کنند، شناسایی شوند و از طریق گلوگاهی که وجود دارد مودیان مالیاتی جدید شناسایی یا مودیانی که فعالیت و درآمد خود را کتمان می‌کنند و فرار مالیاتی دارند شناسایی شوند و بتوان مالیات آنها را دریافت کرد. نکته بعدی این است که بخشی از تأمین مالیات که باید به سمت دریافت مالیات از ثروتمندان از طریق مالیات بر ملایک، مالیات بر خانه‌ها و خودروهای لوکس برود، متأسفانه چندین سال در بودجه سالانه تکرار می‌شود اما درآمدی از این حوزه برای دولت کسب نشده است.

این کارشناس حوزه مالیات در ادامه گفت درمورد افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده باید گفت کلیت امر این است که مالیات بر ارزش افزوده مالیات مصرف بوده و از مصرف‌کننده نهایی اخذ می‌شود. نکته این است که یک درصد افزایش ممکن است به مصرف آسیب بزند و مصرف‌کننده را با کاهش تقاضا مواجه کند. این افزایش نرخ خیلی مطلوب نیست به خصوص در حوزه مالیات‌های

شقایق شهری: ساختار بودجه اصلاح نشده است

وحید شقایق شهری، اقتصاددان در گفت‌وگو با «فرهیختگان» عنوان کرد: «کاهش ناترازی در بودجه و کنترل حدی از هزینه‌ها اتفاق ارزشمندی است اما توجه داشته باشیم برخی از اعداد لایحه بودجه ۱۴۰۳ مناقشه برانگیز است. طبق برنامه هفتم توسعه که در مسیر نهایی شدن است، دولت و مجلس تفاهم کردند که از سال ۱۴۰۳ که ابتدای برنامه هفتم است بودجه‌ریزی ما را برنامه محور و عملیاتی تدوین کنند، اما آنچه ملاحظه می‌شود نشان می‌دهد این ساختار مانند بودجه‌های سنتی گذشته و با رویکرد افزایش ارقام بر مبنای چانه‌زنی است. در ساختار نظام بودجه‌ریزی لایحه بودجه ۱۴۰۳ نشانی از تغییر از رویکرد سنتی به برنامه‌ای و عملیاتی که در برنامه هفتم توسعه نیز به آن تاکید شده وجود ندارد. این نوع نظام بودجه‌ریزی پربرابرد بوده و معمولاً سرشار از حیف و میل منابع است و از دل این‌گونه ساختارها، بهره‌وری، کارآمدی، تخصیص بهینه و تخصیص مبتنی بر پیشرفت عملکرد دستگاه‌های اجرایی حاصل نمی‌شود. دولتی که می‌خواهد مالیات سهم ویژه‌ای را در بودجه داشته باشد، باید ساختار بودجه را نیز اصلاح کند. درصورت افزایش سهم مالیات در بودجه، شما به‌عنوان دولت باید خدمات بهتر با بهره‌وری بیشتری ارائه کنی و حیف و میل در بودجه را به حداقل برسانی. بهره‌وری پایین، یعنی اینکه پولی که به‌عنوان مالیات دهنده می‌دهید حیف شده است. تا زمانی که ساختار بودجه اصلاح نشود این افزایش بهره‌وری اتفاق نخواهد افتاد.» شقایق شهری ادامه داد: «عدم تغییر معافیت مالیاتی برای حقوق و دستمزد یک اشتباه بزرگ است. در شرایط فعلی وضعیت هزینه‌ها طوری است که اگر خانواری که در کلاس‌شهرها زندگی می‌کنند کمتر از ۲۰ میلیون تومان درآمد داشته باشند نمی‌توانند پاسخگویی نیازهای اساسی خود باشند. بیش از شش سال است که مردم با میانگین تورم ۴۰ درصدی زندگی می‌کنند، این در شرایطی است که رشد حقوق و دستمزد‌ها طی دو سال کمتر از ۲۰ درصد بوده و شکاف عمیقی میان تورم و دستمزد ایجاد شده است. تحمیل افزایش فشار به جامعه‌ای که با مشکلات عدیده اقتصادی مواجه است از عدالت مالیاتی به دور است. از سوی دیگر نیز باید توجه داشت که پایه‌های مالیاتی خود مسبب افزایش قیمت‌ها نشود. وقتی نرخ مالیات ارزش افزوده یک واحد درصد (از ۹ درصد به ۱۰ درصد) افزایش پیدا کند به افزایش هزینه خانوار و عموم مردم منجر می‌شود. عملاً هر قلم و هر کالا خدمتی که دریافت شود مشمول مالیات بر ارزش افزوده است. در نتیجه همین یک درصد، افزایش قیمت‌ها و تورم به جامعه

مدیرمسئول:

■ محمد امین ایمانجانی

سردبیر:

■ مسعود فروغی

تلفن وفتکس:

■ ۶۲۹۹۹۴۹۵ (۰۲۱)

کدپستی:

■ ۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶

چاپ:

■ چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

■ خیابان حافظ،پایین‌تر از جمهوری

روبه‌روی ساختمان بورس

ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

آقابزرگی: از واسطه‌گران مالیات نمی‌گیرید؟

فردین آقابزرگی، کارشناس و تحلیلگر بازار سرمایه در پاسخ به سوال «فرهیختگان» درخصوص اثرات لایحه بودجه ۱۴۰۳ بر شاخص‌های اقتصاد کلان و ازجمله بازار سرمایه می‌گوید: «متأسفانه در بازار سرمایه برخلاف آنچه بیان می‌شود و انتظار می‌رود به جز شرایط شکلی، به‌صورت واقعی و ماهوی بهبودی ایجاد نشده است.

در ارقام و اعداد بودجه شاخص‌ترین سوال این است که دلیل افزایش ۵۰ درصدی در درآمد‌های پایدار دولت که عمدتاً در مالیات خلاصه شده به ازای چه میزان افزایش خدمات عمومی است؟ آیا صرفاً به دلیل افزایش حقوق یا بزرگ‌تر شدن دولت برخلاف اصل ۴۴ قانون اساسی مجبور شدیم افزایش دهیم و درآمد حاصل از صادرات فرآورده‌های نفتی را کاهش دادیم؟ این موضوع به افزایش بی‌اعتمادی در حوزه اخذ مالیات و عدم توزیع خدمات به‌طور منصفانه به آحاد جامعه که مالیات پرداخت می‌کنند منجر می‌شود. ما شاهد این هستیم که قشری که نه‌تنها مالیات پرداخت نمی‌کنند بلکه دفاتر ناتواسته دارند. برای مثال در بخش واسطه‌گری ۵۰ هزار میلیارد تومانی که اختلاف قیمت در کارخانه در حوزه خودرو و بازار آزاد است معاف از مالیات بوده است. مثال دیگر، بخش توزیع و فروش صنف لوازم خانگی است. ده‌ها صنف پدیدآمد وجود دارند که یک‌بیستم یک کارمند هم در سال مالیات نمی‌دهند.

آنچه در برنامه پنجم توسعه به دولت تکلیف شده بود این است که دولت و نظام حکمرانی اقتصادی ناترازی خود را به صفر برسانند. انتظاری می‌رفت در راستای کوچک‌سازی و کاهش هزینه‌ها دولت اقدام به واگذاری بنگاه‌های اقتصادی خود برای تحقق اصل ۴۴ کند که متأسفانه نه‌تنها این عدد کاهش پیدا نکرده بلکه افزایش هم یافته است. نظام شناسایی منبع درآمد و مالیات مکانیسم نوین و کارآمدی است که منابع درآمدی افراد حقیقی و حقوقی را شناسایی می‌کند. اتکای بیش از حد به اخذ مالیات از اشخاص که صادقانه و شفاف کار خود را اظهار می‌کنند اوج دوگانگی است. این در شرایطی است که مسئولان اقتصادی کشور بارها به حجم عظیم فرارهای مالیاتی و معافیت‌های مالیاتی اشاره داشته‌اند. توجه کنید بارها از مسئولان کشور شنیده‌ام؛ برای مثال در حوزه لوازم خانگی چندین میلیارد دلار قاچاق در کشور داریم، اما آیا شنیده‌اید اینها یک ریال مالیات دهند.»

^[1] کلوانی، اقتصاددان در گفت‌وگو با «فرهیختگان» و در پاسخ به این سوال که تاثیر لایحه بودجه ۱۴۰۳ بر شاخص‌های اقتصاد کلان را چگونه ارزیابی می‌کند

^[2] کلوانی در ادامه بیان داشت به هر حال این را می‌توان تصور کرد که در دوسه سال اخیر چه اتفاقی افتاده که دولت چهار برابر روی درآمد‌های مالیاتی خود حساب کرده و اساساً ثروت جدیدی به آن معنا خلق نشده که بتوان مالیات زیادی را گرفت و به نظر شدت رشد درآمد‌های مالیاتی دولت به لحاظ اقتصادی زیاد توجیه‌پذیر نیست

^[3] ملکی‌زاده، کارشناس حوزه مالیات در پاسخ به انتقاد ها درخصوص اعداد و ارقام درآمد‌های مالیاتی دولت می‌گوید

^[4] ملکی‌زاده در ادامه بیان داشت افزایش حدود ۵۰ درصدی مالیات باید از طریق مقابله با فرار مالیاتی و شناسایی معدیان جدید انجام شود